КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ШИНАРДИ, 6 июнь, 1967 шу. № 66 (4391). Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

Сунженски района Ленина цIерагIча колхозе жа ларга болабеннаб.

Сурта тIа: колхоза дикагIа бола жа лорграш Хажмагомадова Iайшети Хабилаев Салмани. Цар хIаране цхьан дийнахьа 75—80 устагIа лорг.

Н. Кобиашвили сурт.

Советски правительства США правительствага яхьийта протест

Укх шера шоллагIча июне СССР-кхыча мехкашцарча гIулакхий Министра А. А. Громыкос СССР-е США хулача гIулакхий временни поверенни волча Дж. Гатрега е чулоацам бола нота дIакхачийтар:

«Советски правительства Америка ВIашагIкхийттача Штатий правительствага дIахайтанза даргдоацаш лерхI ер.

2-ча июне московски ханах 11 сахьати 40 минути яьлча американски самолеташа бомбаш йийттай Хайфона къилбаседехьа 50 миль гаьна йолча Камфа яхача порта рейде латтача «Туркестан» яхача советски теплохода. Экипажа шин члена хала човнаш яьй. Кемана зе даьл.

Американски авиаце советски торгови кемана лаь лов кемаш лелара паргIато эггара а вогIача тайпара толхайир гаьнна кхача тардургдола вошар доалла гIаьрахой гIулакх да.

Советски правительства хьалла дIахойт американски тIема низаша даьча цу провокационни бандитски гIулакхий хьакъехьара беррига бехктокхам США правительства болга.

Советски правительства хьадех, цкъа-дале, советски кемана лов даьрашта цIенхаштта таIазар дар, шозлагIа-дале, советски кемай хьакъехьа уж тайпа гIулакхаш кхы дерг ца хиларга лог а доах.

Советски правительства а дIакхайкаду, нагахьа санна США тIема низий оагIонгахьара уж тайпа гIулакхаш цIаькха а хуле Советски Союз советски кемай кхерамале IалашъЯра доаггIаш дола гIулакхаш де лезаш хургхилар».

ГIулакхий поверенни волчо аьлар нота хьем боацаш шоай правительстваго дIалургья.

БЕХКЕ БАРАШТА ТАIАЗАР ДЕ ДЕЗА

3-ча июне, «Туркестан» яха теплоход чудоагIача Владивостокерча порте митингаш хилар Камфа яхача вьетнамски порте хинначa цIенхаштарча инцидентаца дувзаденна.

Митингашка дакъа лаьцараша шоаш къамаьлаш деш йоахар, «Туркестана» бомбаш еттарах бола бехктокхам бизза а ше мабарра а США доал деча гIозараштa, цар ерригача авантюристически политикана тIабож.

Оаха лизза хьаллоац США правительстваga яхьийтача нота тIа дIаязлаь Советски Союзо хьадехар, аьлар цу митинге капитана воккхагIа волча помощника П. А. Кочеткова. «Туркестана» бомбаш еттаро цIаькха а бакъдир США-с леладу гIулакхаш массане а юкъарча машара чIоагIа кхераме хилар. Советски теплохода лов дарах бехке бараштa таIазар де деза.

— США империалистий гIаьрахой гIулакхаш Советски мехко юхатохаргдац аьнна хеташ бола господаш империалисташ гIалат бувл. — аьлар ТАСС корреспондентага коммунистически къахьегама ударника, «Красная Пресня» яхача литейни машиний завода слесара М. Игнаткина.

— Балха дIайодача наькъа хайра сона американски авиаце яьча пиратски актах дола хIама, йоах фрезеровщицас - коммунисткас Е. Донскаяс. — Советски халкъ цкъа дIахьекха Iийнадац ший сий хьаллаца, интернациональни солидарноста гIулакх хьаллаца ше кийча хилар. Воай фел кхолхаяккхарца жоп дала деза вай бIехача американски провокацена.

Советски нах чIоагIа эгIазбигаб Камфа яхача порте (ДРВ) рейде латтача «Туркестан» яхача советски теплохода американски авиаце бомбаш еттаро.

Московски паччахьалкхен университете хилар ТАСС корреспондент. Мехка къаьнагIа болча Iилмахоех цхьанне, кховзткъа шу совгIа йолча хана педагогически болх беш хьавгIача профессора С. И. Радцига аьлар:

— Аз геттара сий доацаш лоархI ше деннача приказах вай кемана бомбаш а еттийта советски моряк вийтаи хIаьта вокханна хала човнаш яйтаи йола американски военщина. Агрессораша, вьетнамски халкъа духьала къиза тIом барах а кхоачам ца беш, бомбаш йийттай советски торгови кемана. Из да форда наькъий дунен халкъашта юкъера боккъонаш геттара чIоагIа толхаяр!

Бехке бараштa чIоагIа таIазар де а тIехьа тIайоагIача хана уж тайпа гIулакхаш кхы ца хилийта хьажа а еза США правительство, аьлар экономически факультета аспиранта Кочикян Владимира.

Исторически факультета студенткас Спирина Галинас аьлар:

— Аз ерригa а маьрра а хьаллоац вай кемана американски стервятникаша бомбаш еттарца дувзаденна Советски правительства США правительстваga яь заявлени. Вьетнамера тIема зуламера эскалаце соцае еза ха хьакхаьча дукха ха я.

* * *

Владивосток, 3 июнь. (ТАСС). «Рыбачук — «Туркестан» яхача теплохода электромеханик, американски самолеташа советски кемана дов даьча хана хала човнаш хиннача экипажа шин членах цаI моттигерча ханах 19 сахьати 45 минути яьлча веннав». — Камфа яхача портера (Вьетнама Демократически Республика) хоам бир кема капитана Соколов Виктора.

Камфа яхача портера кIор Япона дIабахьа аьнна хьожадаьдар «Туркестан» яха советски теплоход. Американски пираташа гIаьрахой хьисапе маьршача советски кемана даьча довнах дола бакъдараш дувцаш радиограмма яйтай капитана Соколова. «Причалера дIа йиъ бIаь метр гаьна рейде латтар тхо. Кхы кемаш дацар рейде. Причале «Асма» яха кипрски кема мара дацар. Американски ши самолет шин оагIорахьара тIаера «Туркестана» бомбаш еттар духьа. Кемана бIаь метр гаьна чуежар бомба, пул тIехьагIа шинна а самолето йоккхагIа йолча пулеметашца лелха пхорч детташ дов дир кемана а.

ОКТЯБРЬ 50-гIа ШУ

ЛерхIар кхоачашдергда

Лакхача къахьегама толамашца накъайола тха картонажни фабрика коллектив Октябра дезача цIейна. Пхе бетта план ханал массехк ди хьалха кхоачашйир фабрика болхлоша. Планах лаьрхIачул совгIа 33 эзар сома маьха папкаш, школашта лаьрхIа гойтара пособеш, кардонни тара, кхыйола продукци арахийцай. Кийчача продукцена реализаци яра план а тIехкхоачашъяьй. Пхе бетта планал совгIа дIаяхьийта продукци 18 эзар сома маьха я. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах кходаь ахча эзараш сомаш да.

Пахаддаш фабрика цехашта юкъе хьалха латташ хьайоагIа картонажни цеха коллектив. Цун хьокхамаш кхы а лакхагIа да. Цига дика болх беш ба ни. Селеверстова, Ахмадова, Красикова, Бингашев, кхыбараш. Царех хIаране сменах нормаш 125—130 процент кхоачашъю.

Т. МАЙЛОВА,
Грознененски картонажни фабрика директор.

Хьалха латтараш

Дика къахьег юбилейни шера Грозненски «Металлист» яхача завода болхлоша. Пхе бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй. Планал совгIа арахийца пуржинне менгеш, хьастамаш, алтамаш, кхыйола продукци 17,5 эзар сома маьха я. Укх бетта а хIара ленна задани 110—115 процент кхоачашъю. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах укх шера паччахьалкхенна кходаьд 9 эзар сом.

Социалистически яхье хьалха латт пуржинни менгеш леча цеха коллектив. Цо кхы а хьалха кхоачашъяьй пхе бетта план.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Яхь дIайолаяьраш

Советски Iаьдал даьнна 50 шу дузача денна сийленца накъаяхара вай республике эггара хьалха социалистически яхь дIайолаяьр я «Старогрознефть» НПУ мехкдаьттахой коллектив. Ше инициатива дIайолаяьр хиларга хьежжа дика да доаха къахьегама толамаш. Пхе бетта план тIехкхоачашъяьй мехкдаьтта промыслови управлене мехкдаьттахоша. Планал совгIа даьккха «Iаьржа дошув» 2851 тонн я, хIаьта газ яккхара пхе бетта план 110 процент кхоачаш а яь, планал совгIа яьккха газ 29 миллион гаргга кубически метр я. Хьадоаккхача мехкдаьттаген газаген дIабода мах лохбарах укх шера паччахьалкхенна кходаьд 239 эзар совгIа сом.

Мехкдаьтта промыслови управлене промыслашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латташ я КПСС XXIII-ча съезда цIи лелаю Хачатурова Рафаил Минасовича кулгалдеча цхьоалагIча промысла коллектив. Цо укх бетта чотах даьккха «Iаьржа дошув» 2446 тонн я. Хьинаре къахьегарца белгалъяьнна я Вервейко Алексея, Разумный Александра, Цибин Ильяс, Горепекин Александра, кхыбараша кулгалдеча участкай, бригадай коллективаш.

А. ФОМЕНКО,
«Старогрознефта» НПУ инженер-экономист.

Къахьегамхошта

Шаккха ца хиннача хьисапе хьинар айданна къахьегаш я Нохч-ГIалгIай химически завода коллектив. Пхе бетта план 30-ча мая кхоачашъяьй завода болхлоша. Планал совгIа арахийца басараш, шушаш, кхыйола продукци 26 эзар сома маьха я. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах укх шера паччахьалкхенна кходаьд 12 эзар сом ахча.

Укх шера тха заводе къаьстта дика къахьегаш ба аппаратчикаш ни. Переведенцев, Катаев, Саркисьян, слесарь Корсуков, кхыбараш. Пар массаза а сменах нормаш тIехкхоачашъю.

Г. ТУРЧЕНКО,
Нохч-ГIалгIай химически завода йоаникагIйола экономист.

ЛАЬТТАН ЧЕНАШ ТЕХК

«Ахлова» яхача участке мехкIаьтта доалли хьожаш тохкамбар духьа апрель бетта бурув тоха доладир № 849 йолча скважина МалгIабика НПУ шоллагIча кIоарга бурув деттача контора бурувдеттараша. Къонача коммуниста мастера Галаева Iалаудина кулгаллу комсомольско-кагирхой бригада я укхаза болх беш яр. Май бетта планах 700 метр бурув тоха дезаш бар уж, хIаьта кагирхоша тIайийна социалистически декхар 200 метр лакхагIа дар. Сменашта юкъе шерра яхь йоаржаяь, къахьегам дика вIаштIехьбаккхарца шоаш тIайийца декхар толамца тIехкхоачашде аьттув баьлар скважина бурув тохарий. Планал совгIа 420 метр кIоаргагIа бурув техад цар май бетта.

Хьинар кхо ца деш къахьегарца белгалбаьннаб укхаза бурувдеттараш М. Шеметов, А. Лихобавин, М. Центороев, кхыбараш.

ХIанз бурувдеттараш колонаш Iочухеца кийчъеш ба скважина.

М. СУЛТАНГИРЕЕВ.

БОЛХ БЕ НАХ ТОЪАЦ

Дика дийбад укх шера МалгIабика района «Кавказ» яхача колхоза жа. ХIара бIаь устагIанна тIехьа 113 Iаьхар хьахиннаб колхозе.

ХIанз жа лорграш ба укхаза. Юбилейни шера планах 52 тонн тха дохка дезаш я колхоз, хIаьта тIайийца социалистически декхараш кхы а доккхагIа да.

Эггара хьалха воккхагIа волча жа Iуца Кобиашвили Шотай Iулацара жа ларга болабеннаб колхозе. Цун Iулаца 960 устагIа ба. Болх дIаболабаь дигьлагIа ди дале а 2-ча июне жа лерга баьннабацар. Беррига колхозе ларга безар 9,5 эзар устагIа хилча хIанз лерграш геттара кIезига да.

ХIанз жа лорграш вийтта саг ва ферме, хIаьта хьалхарча дийнахьа болх дIаболабаьраш беррига бархI саг мара хиннавац. Жа лорга итт машинка нах ца хиларах мукъа я.

Ший ханнахьа колхозхошта юкъера из болх бовзаш бола нах хьакъоастабаь жа лорга бригада вIашагIъелла ца хилар бахьан долаш хIанз когзагIбаьнна хьувза безача эттаб кулгалхой. ХIара шера цу тайпара хьал нийслу тха яхаш дувц жа лорграша.

Колхозе жа ларга ховш бола нах духха боллашехь а нийслу из гIулакх.

Болх беш боахкача наха эша хьалаш вIаштIехьдаьхад жа лоргача пункте. Балха нормаш дIайоззийтай. ХIара дийнахьа даьчун итогаш ю. Эгга : лакхагIа хьокхам бьккхачоа кхо сом преми лу. Цудухьа шерра яхь яьржай жа лорграшта юкъе. ВIаштта хьалхарча кхаь дийнахьа хьалха вар Грицов Егор. ХIара дийнахьа 32—34 устагIа лерге воал из. Цул духха тIехьависац цIи хеза вола жа Iу Бахматов Мади.

Тха дика да, во да къоастадеш Попкова Валентина я. Оаха цига яьккхача хана хьатIакхухьаш хинна тха духхьала лакхарча классах дар. Склале дIаэзача 32 кипах шиъ мара шоллагIча классах йоацаш вожаш цхьоалагIча класса яр. ХIанз цхьан устагIанна тIера доала тха юкъера лаьрхIача 4,5 килограмм да. Планах лерхIаш хиннар 4,3 килограмм мара яцар.

Наха кийчбу кхача чамеи дикен ба. Цхьабакъла автолавка цIаккха хиннаяц тхо долча. яхаш раьза бац жа леладераш. Агитбригада ягIац укхаза.

С. МАЙСИГОВ,
тха собнор.

«ЗНАНИЕ» ЯХАЧА ОБЩЕСТВА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОРГАНИЗАЦЕ ЧЛЕНАШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР КУЛЬТУРА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхошта политически Iилмайи кхетам луш доккхий толамаш дахарах Нохч-ГIалгIай АССР культура заслуженни болхло яха сийлен цIи лойла:

Ионат Аскольд Александровича — Грозненски Къахьегама Шеча Байракха Ордена мехкдаьтта института доцента, физика кафедра заведующена, «Знание» яхача общества Нохч-ГIалгIай организаце члена.

Козловский Сергей Сергеевича — Грозненский Къахьегама Шеча Байракха Ордена мехкдаьтта института физика преподавателa, физико-математически Iилмай кандидата, «Знание» яхача обещства Нохч-ГIалгIай организаце члена.

Косянов Константин Николаевича — пенсионера, лектора-международника, «Знание» яхача общества Нохч-ГIалгIай организаце члена.

Саламов Абдул-Хьалим Асхабовича — Нохч-ГIалгIай исторе, метта, литература Iилма-тохкама института директора, «Знание» яхача общества Нохч-ГIалгIай организаце члена.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

«ЗНАНИЕ» ЯХАЧА ОБЩЕСТВА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОРГАНИЗАЦЕ ЧЛЕНАШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхошта юкъе политически Iилмайи знанешта пропаганда яра доккхий хIамаш карагIдувларах Нохч-ГIалгIай Автономни Светски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Бархинхоев Годой Хаматхана — Грозненски Къахьегама Шеча Байрайкха Ордена мехкдаьтта института доцента, физико - математически Iилмай кандидата, естественно-Iилмай тематика хьакъехьарча лектора, «Знание» яхача общества Нохч-ГIалгIай организаце члена.

Верхин Логвин Семеновича — Червленски сайрийнарча юкъерча школа директора, «Знание» яхача общества юххьанцарча организаце председатела.

Жуков Леонид Алексеевича — пенсионера, естественно - Iилмай тематика хьакъехьарча лектора, «Знание» яхача общества Нохч - ГIалгIай организаце члена.

Назиев Идига Хьамида — пенсионера, общественно - политически тематика хьакъехьарча лектора, «Знание» яхача общества Нохч - ГIалгIай организаце члена.

Чернова Татьяна Степановнайна — пенсионеркана, лектора - атеисткана, «Знание» яхача общества Нохч-ГIалгIай организаце члена.

Чистяков Георгий Ивановича — пенсионера, лектора - международника, «Знание» яхача общества Нохч - ГIалгIай организаце члена.

Шерстюков Николай Матвеевича — Грозненски Къахьегама Шеча Байракха Ордена мехкдаьтта института доцента, естественно - Iилмай тематика хьакъехьарча лектора, «Знание» яхача общества Нохч - ГIалгIай организаце члена.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

гор. Грозный,
1967 ш. 2 июнь.

МЕХКДАЬТТАХОЙ ЕРРИГСОЮЗНИ СОВЕЩАНИ

Селхан мехкдаьттахой Ерригсоюзни совещане тIеххьара къамаьл дир СССР мехкдаьтта доккхача промышленноста министерства планово-экономически управлене начальника нов. Гальперсона. Цо белгалдаьккхар, экономически реформа толашагIа хилара «Старогрознефта», МалгIабика, «Альметьевнефта» мехкдаьттахойи «Туймазабурнефта» бурув деттача болхлойи опыто тешал деш хилар. Дика мел дар довза, цунцара толашагIа дар хьаэца, из мехка мехкдаьтта мел доаккхача ерригача районашка дIакхачийта деза. Бакъда, цу ханна бурув детта организацеш кердача системага яха сихвала дагIац, хIана аьлча укхаза хIанз а дукха дашханза дешаш доландаь. Iилман ларда тIа чIоагIа творчески дар лаха, бурув деттача балхий планировани вIаштIехьъяккха еза. Iилма-тохкама институташ декхарийла я производственникий вахар кIоаргагIа довза а лоархIаме дола экономически дешаш къоасталара царна хьинаре новкъостал де а.

Совещани итогаш еш, СССР-мехкдаьтта доаккхача промышленноста министра заместитела нов. Жданова белгалдаьккхар, боахама доал дара керла методаш йовза хьаштдолаш беррига мехкдаьттахой хилар. Цудухьа иштта чIоагIа дийцар хьалхашка оттадаь хинна дешаш. Критически замечанешка, практически предложенешка, хьехамашка хьожаргья министерство, царна юкъе пайдане мел дар практике чакх а доаккхаргда.

Совещанена юкъе дакъа лоацаш хиннараша тIайийцар экономически болх лакхбара, планированеи экономически стимулированеи кердача системага яха объединенеши бIарчча промышленноста доакъоши кийчдеча юкъе дола кхоачамбоацараш дIадахара тIаерзаяь йола рекомендацеш.

Цу тIехь ший болх чакхбаьккхар Ерригсоюзни совещане.

Хьаьший цхьа группа «Старогрознефтеи» шоллагIъяр «Малгобекнефтеи» яхар, цига предприятей болх бовзара.

Йоккха говзали хьинари эш мехкдаьтта сийрда продукташ кийчъяра химически анализаш еш. Из болх дика лелабу Грознерча крекинг-завода шоллагIча цеха лаборанткас комсомолка Шадрина Лидияс.

Цеха коллективо арахецача продукце дикал лакхъяра къовсам лоаттабу Шадринас. Ший болх дикен лертIеи лелабарал совгIа завода общественни вахаре хьинаре дакъа лоац Лидас. Из я «Лаборант» яхача пенгазета редактор, группорг, художественни самодеятельноста член. ХIанз КПСС члений кандидаталла яха кийчлуш я къона специалист.

СУРТА ТIА: Шадрина Лидия балха моттиге.

М. Моисеева сурти тексти.

ЦХЬАНА ЯЬ СОВЕТСКО-АФГАНСКИ КОММЮНИКЕ

КАБУЛ, 2 июнь. (ТАСС). Укхаза араяьккхай Афганистана короля Мухаммед Захир Шаха хьийха официальни визитах 1967 шера 30 мае денз 2 июне кхаччалца йолча хана цига СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный хиларах йола цхьана яь коммюнике.

Кабуле волча хана СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный королаца Мухаммед Захир Шахацеи премьер-министраца Мейвандвалацеи вIашагIкхийтта з царца безаме, барт товш къамаьлаш долаш а хилар.

Укхаза араьккхача коммюнике тIа белгалдоаккх барт товш дег тIареи къамаьлаш деча хана советско-афгански гIулакхий дешайи лоархIам болча дунен халкъашта юкъерча проблемайи хьакъехьа шоай йола уйлаш вIаши йовзийтар. Шин мехка юкъе дола доттагIлен гIулакхаш чIоагIлуш хилара чIоагIа раьза болаш дийцар, азиатски континента цу районе а дерригача дунен тIа а машара лоархIаме фактор хиларах тарра цу гIулакхий бола лоархIам белгала а баьккхар.

Советски оагIоно боккха мах бир позитивни нейтралитета, блокехи тIема группировкехи дIа ца кхетара, къовсаме латта дунен халкъашта юкъера дешаш машаре къоастадара, шоай кхел шоаш къоастае халкъий йола бокъо лархIара, колониализмана духьал лоаттабеча къовсама принципаш тIа оттаьча а хIаьта иштта дунен деррига халкъашцара дика гIулакхаш шердара тIаерзаьча а Афганистана арахьарча политика. Цу районера хьал тоадара юкъе лоаца лоархIаме дакъа да из, йоах Коммюнике тIа.

Советски паччахьалкхе хьахинна 50 шу дизар Советски Союза халкъаша лездеш хиларца дувзаденна афгански оагIоно даха мадоагIара белгалдоах советски халкъо вахара тайп-тайпарча доакъошка даькъа толамаш: цар хьакъехьара ловцаш даьхар, цу ах бIаь шера шин мехка юкъе латта доттагIал хаддаза чIоагIлуш хиларца дувзаденна дега гIоз хилар белгалдаьккхар.

Афгански оагIоно аьлар, Афганистана экономически прогресса лардаш хьяра тIаерзаль йола Афганистана хьалхарчеи шоллагIчеи пхе шера планий цхьайола лоархIамера проекташ кхоачашъеча Афганистана СССР-о даьча экономически техническии новкъостало Iалаьмате боккха лоархIам бола гIулакх дир.

Афганистана экономика дегIайоалалра кхоалагIа пхе шера план кхоачашъеча юкъе дакъа лацар дехаш Афганистана правительства СССР-а правительстваga даьча кхайкаралца дувзаденна советски оагIув раьза хилар афгански кхоалагIа пхе шера план чакхйоаккхача хана вIаши барт бара ларда тIа Афганистанацара ший гIулакхаш дIахо а леладе.

Коммюника тIа белгалдоаккх, дунен халкъашта юкъера эггара а лоархIамера лешаш дувцача хана шаккхе а оагIув дунен цхьаьцца йолча районашка, къаьстта Вьетнамеи Гаргарча Малхбоалеи этта хьал цIенхаштта кхохкадара кIоаргга уйла еш хилар.

ОагIонаша дийцар Вьетнаме дIахо еча тIема эскалаце дунен халкъашта юкъера хьал кхохкалеш а беррига юкъарча машара цIенхаштта кхерам тIатоссаш а хилар. Цар хьадла харцахьа лоархI Вьетнама гIулакхашта юкъе кхмдола мехкаш делхаш хилар, дIадех Вьетнама Демократически Республика территорена фецара тIом белгеи бомбаш еттилгеи Iалаьмате чехка соцадар, цхьаккха кхыбола мохк юкъе а ца эккхаш ший кхел ше къоастае вьетнамски халкъа йола бокъо лархIар.

Къамаш-мукъадахара болам, Iарбий паччахьалкхений суверенитети уж шоай лоIаме хилари дохаде гIерташ, Iарбий лаьтта колониализм юхаоттас гIерташ Гаргарча Малхбоале этта хьал чIоагIа дагадоаллаш да оагIонаш, йоах коммюника тIа. СССР-и Афганистани шоай лоIаме хилари суверенитети лораеча Iарбий мехкий къовсамца барт-цхьоагIо йолаш я, Гаргарча Малхбоале юха а кхераме кхохкам оттабаь дола провокационни гулакхаш хьадда харцахьа лоархIаш а я.

ОагIонаша белгалдоаккх Къулбехьеи Азе шин паччахьалкхенна юкъе этта барт эгIар машаре къоастадара Индеи Пакистанеи Ташкентски декларацена кулг яздаро цу районе дика влияни яь хилар.

ОагIонаш дагаяьлар Европе эттача хьалах, европейски континенте халкъашта юкъера кхохкам мелбар Европеи дерригача дунен тIеи машар а кхерамзле а чIоагIъяра йола лоархIаме фактор хилар белгалдаьккхар.

Коммюнике тIа чIоагIа тешаш йоах, дунен халкъаша пайдане тIахьожам а лоаттабеш массане а деррига герз дIадаккхарах дунен халкъий машар Iалашбара пайдане средство хургьяр.

Дерригача дунен тIа машар лорабареи чIоагIбареи гIулакха ВIашагIкхийттача Къамий Организаце боккха лоархIам хилар белгала а доаккхаш, цун ший Устав ларттIа чакхдаккхара ларда тIа из организаци кхы дIахо а чIоагIъе хьаштдолаш хилар оагIонаш. Советски Союзе бахка шоаш хьехар баркал а аьнна тIайийцар Афганистана короля Мухаммед Захир Шахеи премьер-министра Мейвандвалеи.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ЮБИЛЕЙНИ ВАХТЕ

Тха районерча къахьегамхой политически а къахьегама а хьинар Iалаьмате чIоагIа айдир «Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революцэ 50 шу дизара кийчо ярах» КПСС Центральни Комитето баьча соцмо. Кердача низаца боаржабаьб КПСС XXIII съездо белгалъяьха планаш толаме кхоачашъяра тIехьа лоаттабу къовсам.

Москвичийи ленинградцийи хьоакхам хьал а лаьца, юбилейни къахьегама вахто эттаб района мехкдаьттахой, гIишлошъераш, ялаташ дуьраш, хьайбаш кхоабараш, комсаш кхевраш, цар тIайцад лакхара социалистически декхараш: мехкдаьттеи гази яккхара а буровойи гIишлойи балхаш дара а шера план 1967ча шера 25-ча декабре кхоачашъе, итт бетта задани 25-ча октябре кхоачашъе, ялат, дулх, шура, тха, комсаш, сомаш, кхыйола продукци пачхахьалкхенга йохкаба шера план укх шера 1-ча ноябре кхоачашъе.

«Горскнефта» нефтепромыслови управлене коллективо соцам баьб пачхаьалкхен планал совгIа 5 эзар тонн мехкдаьттеи 275 миллион кубически метр гази яккха, продукцега дIадодар чухнахьа даккхара чотах 50 эзар сомал кIезигагIа йоацаш планал совгIа накопленеш е, къахьегама овсарле лакхъяра хьакъехьара задани цхьан процентал кIезигагIа йоацаш тIехккоачашъе.

Бехктокхамеи сийлахьеи декхараш эттадаьд шоашта хьалхашка мехкдаьтта лохаш кIоаргга бурув деттара Iаьли - Юртарча контора а мехкдаьтта лохача «Эльдарово-Орлиная» оалача участка а мехкдаьтта лехараша, гIишлошъерий коллективо. ЧIоагIа кIоаргал а долаш лоаман породех 32000 метр гаргга бурув тоха дезаш ба укх шера бурувдеттараш.

Районерча къахьегамхой коллективаша тIаьйцача декхарашта юкъе йоккха моттиг дIалоац хьалде лерхIача культурно - бытовой гIирсашеи районера болхлой поселкаши юрташи хозъяра цхьалхаяхара дешашеи.

Сийлахь - боккхача Октябра 50 шу дизара кийчо яра даькъера декхараш дувцача хана кIоаргга а массе оагIорахьа а анализ йир дIададахача шера итогашта, гучадаьхар цIенхашттара кхоачамбоацараш, массе оагIорахьара дийцар юбилейни шера хьалхашка латта доккхий а бехктокхаме а декхараш.

Болхлой собранешка, активашка, парте райкома пленуме дакъа лоацаш хиннараша чIоагIа критика йора кхоачамбоацарашта, къаьстта белгалдоахар юбилейни шера тIаьйца социалистически декхараш дика камаьхал а йоалаш кхоачашдара даькъе партийни, профсоюзни организацешта, кулгалхошта боккха бехктоккам тIалатташ хилар.

ХIара производственни коллектива къахьегаме дика камаьхал яргхилара бола тешам ба яхьера ленински принципаш лоарзагIа ца йоалийташ, лерагIа чакхъяхар. Цунах хетта парте райкомо, партийни комитеташа, юххьанцарча партийни организацеша, профсоюзни комитеташа боккха теркам тIабохийт шоаш тIаьйца декхараш кхоачашделга мишта латт массаза а къахьегамхошта шерра довзаш хилийтара, вIаши яхье баьнкераште карагIдаьннараш дистара, толашагIа йола опыт практически юкъейоалае массанахьа а йиш хургйола хьалаш оттадера.

Практически мишта кхоачашду уж гIулакхаш? Дуккхача партийни профсоюзни организацеша хан-ханнахье—декадах цкъазза а хIара бетт - бетта а яхье хьахиннарий итогаш ю. Уж итогаш дуккхача наха ювц производственни коллективашка. ЧIоагIа торжественни хьале сийленца белгалбоах яхье хьалхабаьннараш. Пенгазеташ тIа а, «Коммунизма никъ» яхача районни газета тIа а, моттигерча радиовещане гIолла а нахага дIадовзийт яхье карагIдаьннараш. Арайоах бюллетенеш, «молнеш».

КПСС райкома пропаганди агитацеи отдело районни газета редакцеца цхьана вIаштIехьдаькхад хан - ханнахьа листовкаш арайоахилга. Цу листовкаш тIа арадоах хIара коллективо юбилейни декхараш кхоачаш мишта ду довзийташ дола бакъдараш.

Яхь вIаштIехьъяккхара болх во лелабаьбац комсий совхозашка «Озерный», «Знаменский», «Верхне - Наурский», «Горскнефта» НПУ предприятешка, АКГРБ, иштта кхычахьа а.

Цхьабакъда, цкъацца йолча партийни организацешеи профсоюзни комитетешеи ледарлонаш лелаю цу балхаца. Яхье карагIдаьннараш наха довзийташ хилара даькъе кхоачамбоацараш да совхозашка: дулхашурий «Минеральный», откормочни «Гвардейский», комсаш лелаеча «Новогорский», «Кругловский», цхьацца йолча промышленни предприятешка.

Наурски районаца яхь лелаеш я тха район. Тха коллективай викалаш каст-каста хул наурски боахамашка, царна цига зелу хьазца а мегаргдолаш дуккха а дика хIамаш, цхьабакъда, кхоачамбоацараш а дисац цар бIарг тIа ца отташ, царна белгала ца доалаш.

Наурцаш тхо долча а ух. Боахамашкара гIулакхаш дайза баьначул тIехьагIа цар хьинаре дакъа лоац юрта боахаме хьалхалаттарий районни совещаней, партийно - боахама актива собраней балхаца, цар цига дувц тха производственни коллективай балхаца шоашта зеденна дикадараш а водараш а.

Цу совещаней итогаш ювц дерригача боахамашкеи предприятешкеи. Цига къоаггадаь белгалдоах толашагIа йола балха опыт юкъейоалаяра чакхдаха деза гIулакхаш. Кхашкара балхаш мишта лел хьажара хетабаь ба апрель бетта дIа а хьа а яхача делегацеша баь тохкам. Надтеречнии Наурскии районашкара ялаташ леладераши комсаш кхеераши хIанз укх сахьате тохкаш ба ка бола ялаташ чуэцара кийчо мишта яьй а комсий бешамашкара балхаш мишта лел а.

Вай мохка хинна Iалаьмата доккхий хувцамаш айхха дувзаденна да Сийлахь - боккхача Октябрца. Хьавзцергьа вай, масала, тха район. Еррига а ши шу совгIа ха мара яц из район хьаяь. Из ха селла кIезига яле а, района экономике, культуре, къахьегамхой духовни хьашташ Iалашдара даькъе дикка доккхий хувцамаш хиннад цу юкъагIа.

Дикача дешаца хьоахаде а мегаргдолаш, толаме, беркате шу дар дIадаха шу. Из къаьстта белгала шу дар района совхозашта. Еррига район бIарчча хьанийца аьлча, хIара гектара тIара даьнна ялат цхьа центнер дуккхагIа хилар соахка, 1965-ча шера даьнначул. Дуккхача совхозашка алсамъяьлар йоахаш йола продукташ: шура, дулх, тха, сомаш, кхыяраш.

Нагахьа санна район вIашагIйоллалехьа дуккха совхозаш рентабельни йоацаш хиннаяле, хIанз сурт кхыча бесса да. Аьлча кхоачам ба, «Минеральный» яхача дулха - шурий совхозех 400 эзар сом гаргга декхар а хьарчаш чакхдаьлар 1964-гIа шу. Шоаех декхар дIатIахьерчаш яр комсаш лелаю совхозаш «Кругловский», «Надтеречный», «Братский».

9 совхозех 8 совхозо пайда а болаш чакхдаьккхар 1966-гIа шу. Шерагара шерага совдувл совхозий пайдаш. Масала, соахка 291000 сом пайда бир «Гвардейский» яхача откормочни совхозо, хIаьта комсаш лелаеча совхозаша: «Новогорский» — 66 эзар сом совгIа, «Знаменский» — 51 эзар сом.

Ши-кхо шу хьалха иззал декхар шоаех дIатIахьерчаш хиннача районерча совхозаша 500 эзар сом гаргга пайда бир соахка.

Совхозий болх иштта эргабаьна тоабалара керттера бахьан да юрта боахам деrIабоалабара даькъе парте оттаь программа тIагIертта чакхйоахаш хилар, коллективай инициативеи творчествои, халкъа дуккхагIа продукташ ялара а общественни производство чIоагIъяра а тIаккхувш уж коллективаш хилар.

Районерча къахьегамхой культурно - бытовой хьалаш а кIезиг - дукха тоалуш доагIа. Алхха укх тIеххьарча хана 250 гаргга паргIата квартираш кхаьчай районе нефтяникашка, гIишлошъерашка, гидротехникашка, совхозий болхлошка. Хьалъяьй 5 клуб, массехк столови, берий бешамаш, яслеш. Цхьабакъда, укх юбилейни шера кхоачашде а дезаш тха районни партийни организацена хьалхашка латтача доккхача декхарах хьалхара юхьиг мара яц из.

Юбилейни шера сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь, дика камаьхал а йоалаш балхаш ду района промышленни предприятей коллективаша. Шоай квартальни социалистически декхараш толаме кхоачашдаьд «Горскнефта» нефтепромыслови управлене, мехкдаьтта лохаш кIоаргга бурув деттара Iаьли-Юртарча контора, кхыча промышленни предприятей коллективаша. Дика технико - экономически хьокхамаш даьхад укх дIабахача пхе бетта.

Укх шера 1-ча январе денз планированеи экономически стимулированеи кердача системах болх беш я «Горскнефта» нефтепромыслови управлени.

Дика беркат даьнад нефтяникий коллективо хьалхарча квартале хьийгача къих. Мехкдаьттаи гази яккхара а, хIаьта иштта хьаьккха продукци дIаяхьийтара а план тIеххкоачашъяьй. ЛийрхIачул дуккхагIа ба баьнна пайда. Кхоаьй 208 эзар киловатт - сахьат электроэнерги. 20 эзар совгIа сом кходе йиш хилийта 40 гаргга рационализаторски предложени балха юкъейихьай.

Юбилейни шера хьалхарча квартале Ерригсоюзни социалистически яхьа итогех юха а горагорски нефтяникашта хьожаяьй СССР мехкдаьтта доаккхача промышленноста Министерстваи профсоюза ЦК-аи карара кера тела ЦIе байракх а ахчен хьалхара премиа.

Материальни безам болийтара фондера, шоай апапел совнагIа, 20,5 эзар сом деннад болхлоштеи инженерно - технически болхлоштеи.

Алхха кхаь бетта укхаза социально-культурни гIулакхий фонде дIачуденнад 24 эзар сом, производство дегIайоалаяра фонд 88 эзар сом хилар.

Районерча дуккхача совхозаша белгала тоабаьб шоай болх. «Верхне-Наурский» яхача комсаш лелаеча совхоза шурий-товарни ферме укх шера январь бетта юххье денна йоаккхаш хинна шура 1500 килограмм гаргга мара яцар, хIаьта хIанз — 1900 килограммал а дуккхагIа. «Надтеречный», «Братский», «Кругловский» яхача комсаш лелаеча совхозий шурий-товарни фермашка а иштта кхыча боахамашка а алсамъяьннай доахана луш йола шура.

Цхьабакъда, цхьайолча моттигашка иштта лелац гIулакхаш. Тlаьйца социалистически декхараш кхоачашделга эсала латт Надтеречни, Верхне-Наурски юртий Советашка, Горагорски посёлкови Совете, райзаготконторе.

ХIанз дукха ха йоацаш из дош дийца а дийца, юртбоахама продукташ кийчъяра болх тоабара де деза гIулакхаш белгалдаьхад КПСС райкома бюроси райсовета исполкомои.

План 14878 гектар йолча матте, 18360 гектара тIа дIайийнай бIаьсти юа культураш. Минеральни удобренешца подкормка яьй гуракьа дIайийнача культурай 17 эзар гектара. ХIанз лерттIа дика деrIдахь ялаташа.

Района боахамий кхыча доакъошка а тIабийрзаза балхаш деш ба къахьегамхой. Геттара сиха комсашта гIулакх деш ба «Новогорский», «Знаменский», «Братский», «Озерный» яхача комсий совхозий болхлой.

Юбилейни шера тIаьйца социалистически декхараш толаме кхоачашдара тIехьа лоаттабу къовсам алхха хьайбай фермашка, буровойшка, ялатий кхашка, комсий бешамашка хинна Iац. Иштта наькъаш бахьанце а лоаттабу из къовсам.

Районни магистральни никъ бац тханцига. ВIалла кхы тIехьа а ца доахаш, биллаиза барбоацаш ба 70 километр из никъ, Братское яхача юртара баьнна Конев яхача отарашка кхоачаш. Из никъ биллара хьакъехьара тхоай декхар кхы цIаькха а дагадохийта лов сона республикански управлене начальника нов. Л. С. Кулявчинскена, хIана аьлча, цу наькъаца дувзаденна да тха балхаш.

Промышленностана, юрта боахама, гIишлош еча кулгалдаре хIанз цIенхашттара кхоачамбоацараш хилар кхета а деш, уж дIадахара ший низ тIаберзабаьб районни партийни организаце. ХIанз а во латт районе хьайбашкара йоала продукци яккхара гIулакх, цхьабакъда, из продукци алсамъяккхара эшар деш да тхо.

Юртбоахама производство кхы дIахо а айяра, ялаташ леладераша, комсаш кхееража, хьайбаш кхоабараша шерагара шерага общественни ганзаш ебаяра йолча торонех хозза хьисап а деш, лерттIа пайда эцара мел эшар деш я КПСС райком а совхозашкара партийни организацеш а.

Районе хьалкхийнаб итташ, бIаьш талант йола кулгалхой а производства тайп-тайпарча доакъошкара специалисташ а. Ялатий кхашка, комсий бешамашка, мехкдаьтта - промыслови а гIишлоний а участкашка, фермашка балхаш ду тха къахьегамхой — уж ба дешар а ховш, общественни рузкъан хьурмат а деш, бизза шоай гIулакха дай. Иштарча нахаца-м моллагIа декхар а кхоачаш дурга.

Дуккхача къамех нах ба тха районе къахьегаш. Барт-йиш тайна цхьа дезал ба уж. Халкъашта юкъерча доттагIлен хьакъехьарча сийлахь-йоккхача ленински идеех даьина беркат къаьгга дика бIаргагу тахан тха районе латтача гIулакхех. Тха коллективаша Советашка депутаталла хержача наьха а цу коллективай члений шоай а цIераш яьхача кхоачам ба вай Даьхен халкъашта юкъера ленински доттагIал цIаккха а дохаргдоацаш хилар кхетаде.

Беррига советски нах а санна, доккхача цIейна — Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийленца накъабаха кийчлуш ба района къахьегамхой. Вай Даьхен исторе чу сийлахьа долча цу дено Iалаьмате чIоагIа айдаьд цар творчески хьинар.

ХIара къахьегамхочо — ялаташ кхедечо, мехкдаьттахочо, комсаш лелаечо, гIишлошъечо, хьайбаш кхоабачо — шийгара доагIаш дола дакъа лоацаргда тIаьйца доккхий социалистически декхараш кхоачашдара. Шоай дика гIулакхаш деба а деш, Надтеречни района къахьегамхой баха боагIагIа тайпара накъагIоргба Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дузача цIейна.

В. БЕЛЕЦКИЙ,
КПСС Надтеречни райкома секретарь.

ХЬЕХАРХОЙ ГОВЗАЛ ЛАКХЪЯРА

Укх денношка политически педагогически знаней общественни университетерча шоай дешара итогаш яьй городерча школай хьехархоша. Из университет йола ши шу да. Из йиллар 1965 шера КПСС горкомои халкъа образоване городской отделои дага а лаьца. Цу — болх беш хиннай 6 факультет: школе заха ха яланза долча берий учрежденей болхлой, юххьанцарча образоване, эрсий меттеи литератураи, математика, физика, исторе.

Бовзаш болча педагогически мехкдаьттаи институтий специалисташа оттаьча университета программо белгалдора хьехархой идейно-политически, Iилман-теоретически, методически кийчоп бараш лакхбелга.

Университете хьехархоша шерра знанеш Iомайир физика, математика, исторе даькъе. Дуккха а пайдане кхетамаш ийдир цар Iилмана карагIдийннача эггара кердагIдарех. Специальни дисциплинай хьакъехьарча лекцеел совгIа, эрсий меттеи литератураи хьехархоша ладийгIар марксистско-ленински эстетика курсага; исторе, физика, математика хьехархоша — КПСС исторе курсага, диалектически исторически материализмах, политэкономех йолча лекцешка, школе заха ха йоацача берий учрежденей болхлоша — Iилма коммунизма курсага.

ЦIенхашттара уйла тIаяхийтар вай мохк бовзара материала тIа беча балха. Цу гIулакхо хьехархошта гIо дир дешархошка Нохч-ГIалгIайчен Iалам, истори, экономика, халкъа боахам деrIаккхувлара перспективаш йовзийта.

Теоретически знанеш дIачIоагIъяра практикумаш, лабораторни балхаш чакхдаьхад, промышленни предприятешка города а республика а исторически моттигашка экскурсеш елга вIаштIехьдаьхад.

Семинарски практически занятеш чIоагIа сакъерзаме а терkаме а чакхъювлар, хIаьта царех, мадарра, аьлча, хьалха латта педагогически опыт дIайоаржаяра формаех пайI а хилар. Цул совгIа, города дикагIча хьехархой В. И. Кочкой, Г. И. Приставкой, А. А. Скигина, кхычар урокаш тIа а ихар.

Университета 1-ча выпускана хетаяьча собране къамаьлаш деш вузий хьехархошеи преподавателашеи, цхьанне санна, массане а йоахар города хьехархой педагогически говзал лакхъяра аьттув бола форма кораь хилар. Цо новкъостал дергда дIахо хIара хьехархочун профессиональни говзал лакхъяра.

Общественни университете хьинаре болх барах КПСС горкомеи горисполкомеи Сийлен грамоташ еннай: Л. Н. Колосова — педагогически института дерригюкъарча исторе кафедра заведующена, преподавателашта Л. И. Тененбаума, А. М. Беляевайна, А. И. Демиденкона; мехкдаьтта института доцента В. Ф. Дудина; горОНО методически кабинета заведующена Н. К. Шпаковайна.

Педагогически мехкдаьттаи институтий, педагогически училища хьехархой, горОНО инспекторий, школай директорий йоккхача группана горОНО-и хьехархой профсоюза обкомеи горкомеи Сийлен грамоташ еннай.

Ши шу дIадаьннад. Политически педагогически знаней общественни университета хьалхара выпуск хиннай, 255 дешархочо — тайп-тайпарча предметийи школайи хьехархоша из йистеяьккхай. ХIаьта университете Iомаьча знанеша чIоагIа идейни сакхетам бола, лакха образовани йола, хьинар а кхетам а болаш бола коммунистически общество хьалъераш кхебара гIо дергхиларга дотгIоахилга а я.

К. И. ИВЧЕНКО,
КПСС Грознински горкома инструктор.

СОВЕТСКИ IАЬДАЛА 50 ШУ

1917 ШЕРА ИЮНЕРА СОБЫТЕШ

Дуккхача исторически событеех хьалбиккъа ба 1917 шерара июнь. Уж доаккхача маIане хилар революци дIахо деrIаахара, дуккха а бола нах шоашкахьа бахара большевикаша лоаттабьча къовсама.

30 майгара 3 июлага кхаччалца Петрограде болх беш хилар фабрично-заводской комитетий ЦхьоалагIа конференци. Цига вар Петрограда профсоюзий фабзавкомашкареи бюрошкареи вена 569 делегат. Дувцаоттадаьдар производствана тIахьожам оттабарахи из вIаштIехьъяккхарахи, фабрично - заводской комитетий декхарех, кхыдола дешаш. 31 мае конференце къамаьл дир В. И. Ленина. Конференце делегатий кхаьдаькъах ши дакъа гаргга бараш большевикашкахьа бар. Конференце тIаьйцар В. И. Ленина язъяь «Боахам бохарцарча къовсама де дезача экономически хьакъехьарча гIулакхех» йола большевистски резолюци. Цу тIа белгалдоахар Iаьдал пролетарейи ахпролетарейи кара даханза дарг ца хилар. Конференце хержар Петрограда фабзавкомий Центральни совет. Из хилар юкъароссийски центральни органа роль а йолаш.

3—24 июне Петрограде хилар I Еррегроссийски болхлойи салтийи депутатий Советий съезд. Съезда балха юкъе дакъа лаьцар 1090 делегата.

Ший партийни составага диллача съезд керттерча даькъе эсеро-меньшевистски яр.

Съездо дийца юкъмоттигера дешаш дар: Iаьдалах, тIемацарча гIулакхах лаьца, лаьттах дош.

Съезде шоаш деча къамаьлашта меньшевикаши эсераши гIертар коалиционни Хаьна йола правительство хьалкхабанза яц ца хилар бакъде. Меньшевикий лидер Церетеле йолаш Россе Iаьдал шийи кара эца раьза хургйола политически парти яц. Цу хьалхенена чIоагIа жоп делар В. И. Ленина: «Я!» Цо аьлар мехка социалистически хувцамаш деrга чакхдаккхара тха парти хIара минута а кийча я Iаьдал шийи кара эца. В. И. Ленина шозза къамаьл дир съезде: Хаьна йолча правительствацарча гIулакха хьакъехьеи тIема хьакъехьеи.

Хаьна йолча правительствацарча гIулакха хьакъехьарча къамаьлаца В. И. Ленина дIахьекхар революционни халкъа органаш мехкадара Советех доахка гIулакхаши цар лоархIами. Цо дIахьекхар коалиционни правительства политика буржуазеи помещикийи хьашташ хьалкхоабаш хилар. Социалистически революци котъяларца мара тIема юкъера доалалургдац, яхаш, белгалдоахар В. И. Ленина. Съездо кьоастаданзар лоархIамегIа дола революце дешаш. Съезде керте лаьттача меньшевикашеи эсерашеи шоай резолюцеш чакхъяьхар.

18 июне Петрограде а Россе кхыча йоккхагIча промышленни городашка а болхлойи революционни салтийи демонстрацеш хилар. Уж керттерча даькъе большевистски лозунгаш а йолаш чакхъяьлар.

Къаьстта а чIоагIа яр Петрограде хинна демонстраци. Демонстраци хилалехьа хьалхха РСДРП(б) ЦК-о Петрограда пролетариати салтийи тIахьийхар укх лозунгашца машарерча демонстраце арабала: «Деррига Iаьдал Советашта», «ДIаваккха итт министр-капиталист», «Машар, маьхк, паргIато». Алхха петроградски демонстрацена юкъе дакъа лоацаш а ах миллион гаргга нах бар. Колоннаш тIа теркаш яр большевистски лозунгаш. Хаьна йолча правительствах тешара лозунгаш цхьанна а заводо, цхьанна а полко араяьхацар.

В. И. Ленина яздаьд: «18 июнерча демонстрацех революце лостам дIахьувккхача, тупикера арадовлга дIахьувккхача революционни пролетариата низий а политика а демонстраци хилар».

16—23 июне Петрограде болх беш хилар РСДРП(б) тыловий фронтовой тIема организацей Еррегроссийски конференци. Конференце 107 делегат венавар большевистски тIема организацешта юкъе хиннача парте 26 эзар членагара. Конференци гулъяьяр РСДРП(б) ЦК. Конференце кхоачашде лийрхIар — къаьст-къаьстача тIема организацей болх РСДРП(б) гонахьа вIашагIтохилга.

Цу хана лаьттача хьалах лаьцая аграрни деша хьакъехьеи конференце къамаьл дир В. И. Ленина. Конференце тIаьйцар цу хана лаьттача хьала хьакъехьа, тIема, машара хьакъехьа, дерригача халкъага герз далара хьакъехьа, эскара демократизаци яра хьакъехьа, къамийи аграрни дешай хьакъехьа йола резолюци а дуккха кхы резолюцеш а.

21—28 июне Петрограде хилар Еррегроссийски профсоюзий конференци. Большевикаша даьча къамаьлий влиянех тIаьйцар бархI сахьатарча балха денах, профсоюзаш производственни принципагIа вIашагIйоххарах, локаутташцарча, бе болх ца хиларцарча къовсамах, къалнаьха къахьегам лорабарах дола законаш хьем боацаш чехка арадахар хьадехилга.

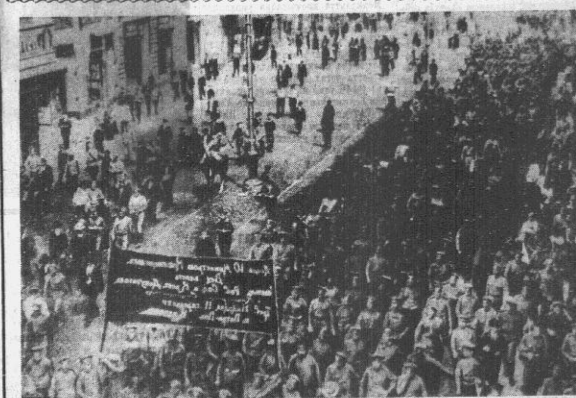

Большевистски лозунгаш а йолаш Петрограде хинна июньски демонстраци (къаьнача стилагIа 1917 шера 18 июне). «ДIабаккха тIом!» «Деррига Iаьдал Советашта!» «ДIаваккха 10 министр-капиталист!».

ТАСС фотохроника.

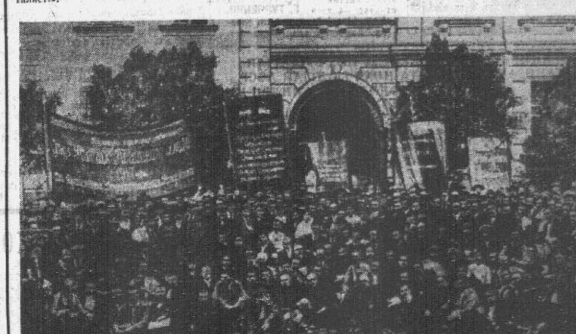

III Еррегроссийски профессиональни союзий конференце делегаташ. 1917 шера июнь (21—28 июнь).

ТАСС фотохроника.

ДОАГОР ЛОАТТАДЕРАШ БОЛЧА

Шилеторг а сега газови пишк хьалсогаш, е заводий цехашка болата паковкаш йIоахьеш, моллагIа кхыйолча хана газах пайда эцаш вайна дагадохац, вай долча хьакхачалехьа мел никъ баьбхьогI цу доагоро аьле. Итташ, цкъаза бIаьш километраш гаьнара из хьадайта нах а бохац вайна дага. ХIаьта уж нах-м дийнахь-буса вахте этта латт из мега доагор вайна лоатталар духьа. Цхьабараша хьадоах, шоллагIчар хьагул а деш дIадохийт городашка, посёлкашка.

Йолаш я дIаухача газа укх тайпара маршрут: «ЦТУ—Грозный». ЦТУ — центральни трапни установка я — мехкдаьттах газ хьокъоастаеш йолча сепараторийи гидроциклонийи комплекс. Укхазара мехкдаьттана хьайоагIа газ мехкдаьттахошкара дIакхоач газовикаш болча. Цул цхьа дакъа. ЦТУ хьалхарча лагIа чура лакха заввлени а лоаттаеш дIадохийт магистрала чу, шозза лохагIа давлени йолча шоллагIча лагIа чура доагор дIадода Алхазово — Грозный яхача газопровода чу, совдаьннар доагаду факелашца. Лоха давлени йолча кхоалагIча лагIа чура газ дIайохийт Бори-су яхача участка компрессорне. Укхаза пунах хьаю компрессат (компрессионни бензинах йоакках из цIи газовикаша). МалгIабике уж деррига балхаш кхоачашдеш я «Грознефтегаз» мехкдаьтта - газови управлене № 3 йолча газови цеха коллектив.

МоллагIъяр санна цех яц из. Из улл шин автономни республика территоре тIа Вознесенски, МалгIабик, Карабулак, Орджоникидзе чулоацаш. Цун майда я 600 квадратни километрал совгIа. Амма, цу тIа зап заводий цIенош. Цу лаьтта хьахул ялат, дажаш да жан доахани, хьалду наха чуIе цIенош, доах мехкдаьтта, болх бу фермашка. Газ дIа-юха екъа пункташ (ГРП), уж вIаши ювзаш йолча газопроводий магистралаши линеши — из ба цеха боахам.

Шоай гIулакх дика довзача, опыт йолча специалисташта а атта дац цу боккхача боахама кулгалде. Бакъда, цеха начальника Изгоев Борис Владимировича а воккхагIа волча инженера Изаксон Аплен Марковича а цхьатарра йоах:

— Атта да укхаза-м болх бенах дика ба тха. Коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеш я операторий кхоккхе а бригада.

МалгIабика районе лакхача къахьегама дисциплинаи производства культуранеи тIехьа къовсам дIаболабаьраш ба цеха къахьегамхой. ХIаьта балха культура, дисциплина лакха йолча лакха хул хьокхамаш а. Хьалхарча квартала социалистически яхье МалгIабика парте горкомеи городской Совета исполкомеи карара кара тела ЦIе байракх льккхай цеха коллективо. ХIаьта атта дацар царна из моттиг къувса, хIана аьлча «Малгобекнефть» НПУ кхоалагIча промысла мехкдаьттахошца дагахьалар тIехлика толамаш.

Дика кхоачашъяьй цеха коллективо пхе бетта задани а: планал совгIа дIадахийтал 46,5 миллион кубометр газ, конденсат арадаккхара план кхоачашъяьй. Цхьатарра мехкдаьттана йоагIа газ яккхарга дIадодар 19 проценти компрессатага дIадодар 34,4 проценти дохденнад.

Атта гIулакх дац продукцега дIадодар цу боарамах лохде, бакъда цехе халданза лех пайда эцаза йола торонаш, дукхалар а кIезигдар а хьурмат деш леладу.

Масала, хьалхагIа конденсат дIаухийтар автоцистернашка. Цу тайпара дукха дохьалацар из дIа. ГIоргIа тола дакъа доагаде дезаш хулар. ХIаьта укх шера газопровод йиллай Бори-су участке уллача компрессорнегара Карабулакски газобензинови заводе кхаччалца. ХIанз цехо хIара денна 10 — 15 кубометр маькерча продукта реализаци ю, хIаьта цун цхьан тонна мах 6 сом ба.

Соахка ЦТУ—Грозный яхача 500-миллиметрови газопровода тIа оттайир кхы тIа а газ цIенъеш йола кхоъ сепараторни установка. ХIаьта залвижкаш 25 атмосфера лаьрхIа мара оттае вIаштIехьдаланзар. ТIаккха хIанз газа дуккхагIа реализаци е йиш хиннача хана йолча арматура давлени лакхъялийтацар. Давлени лакхагIа йола залвижкаш оттае езар запорни арматура метте, махулла лоацагIча хана чакхбаккха а безар из болх.

Мастер Кобецкий Степан Николаевича кулгалдеча бригадерча наха геттара лоацача хана — диъ дийнахьа — сепараторий обвязка вIашагIа а яьккха керда монтаж йир 40 атмосфера давлени ловш йола залвижкаш а оттаеш. Хьинаре къахьийгар воккхагIа волча оператора Рыбников Валентина, сварщикаша Компайнецев Алексей Ивановичеи Кондратенко Павел Ивановичеи. Дикеи сихеи дир слесарни балхаш сварщикашна Iомалуш болча Гуркин Евгенеи Турбинов Николайи. Массалолча балхашта кулгалдеш вар цеха воккхагIа вола механик Луценко Александр Павлович.

Iимерза шоайла гIо деш бах газовикаш. Уж кийча ба шоашкара новкъостал эшачунна оарцагIовла. Дукха ха йоацаш кийсъелар «Горскнефть» НПУ коллектива цар гIо эшаш моттиг. Мастера Н. А. Панчука, цун бригадерча оператораша Н. А. Шлякова, А. А. Дорошкина, Л. С. Сабанаева Горагорски поселке дIа а баха обвязка йир шин емкоста. Болх сиха а дика а чакхбаьккхар цар.

Шийи къахьегамах хьабоала пайда, цуна бу мах байча гIозвоал саг. Из къаьстта дика холу цIей долча хана. Иштта чIоагIа гIозбаьнна бар МалгIабикера газовикаш укх шера ЦхьоалагIча мая цIей дездеш. Дика толамаш дахарал совгIа цхьаькха а дар царна тоам беш. Торжественни собрани хилар кердача ЦIеча уголоке. Цехови клуб ала йиш я цох майрра. ПаргIата зрительни зал, дика сцена я укхаза. Клуб шоаш хьалъяьй къахьегамхоша. Дукха даханзар цунга ахча, хIана аьлча ленаш деттар къаьнача гIувнашкара хьаьхача кирпишкех. Чухнахьара хоза кийчъяьй клуб. Пенашка гIолла хьалъяда тайп-тайпара стендаш.

— Тха оператор Вишняков Юрий Петрович ва укхаза къахьийгар, — йоах цеха начальника.

— ...Тхо хьаарадовл коа. Хьалхагiа тракторaш сецаш хиннача метте баьшцара дувхар дийха латт бIаь сомий га. Борис Владимировича хьахьувкх клумбаш. зизаш хургйола моттигаш.

А. ЖЕРЕБЦОВ.

БОАХАМА ЧУРА РАСЧЕТ

КПСС ЦК мартовски (1965 ш) Пленумо белгалдаьккхар, боахам лерттIа лелабе дика оттабьча экономически балха нийссача боахама расчета ларда тIа мара йиш ца хилар.

Рузкъан кхом барен из лорадарен къовсама юкъе боахама ерриге коллектив озага бригадаш, фермаш, колхозен совхозен кхыйола подразделенеш боахама чурча расчета тIа яха еза.

Боахама чурча расчета керттера белгалонаш я:

— подразделенеш производственно - боахама хьакъехьа шоай лоIаме хилар;

— шоай балха итогашка хьежжа массайолча отделенена, бригадана, фермана заданеш кхоачашъяран коллективашта материальни поощрени ярaи эша цхьатарра дола экономически хьалаш хьахилийтар;

— производство легIайоалаяра боахама подразделенеш болх бе материальни безам болаш хилар;

— подразделене дIадахар балхах хьахинначунца листар.

Фу я боахама расчет яхар?

Боахама расчет яхар производственни плани продукци йоххилгеи толамца кхоачашдара, къахьегамеи средствайи кхом бара, продукцега дIадодар лохдара, боахама рентабельность лакхъяра тIаерзаяь йола боахама социалистически доал дара керттера метод я.

Боахама расчета декхар да, рузкъан кхом а беш колхозийи совхозийи материальни торонашка хьежжа производствага дIайола затраташи кхыдола боахама рузкъеи дIанийсдар, хIаьта доходаша расходаш юхаметта а оттаеш, цар рузкъа Iоалелга вIаштIехьдаккхар.

Предприяте боахама расчет колхозийи совхозийи чурча боахама расчетаца нийсийча цхьайола башхалонаш йолаш я.

Боахама чурча расчето йиш хулийт хIара болхло планаш кхоачашъяра тIехьа лоаттабеча къовсама юкъеоза.

Боахама чура расчет эггара а пайдане я керттера е хьалаш леладича:

— планови заданеш, нормаш, лимиташ отделенешка, бригадашка, звеношка, фермашка, хIара болхлочунга дIакхачийтар;

— баьча балха шийй ханнахьа учет лелаяри цар мах нийсса бара тIахьожам лоаттабари;

— производство лакхъяра, продукци дикагIа хилийтара, къахьегам кIезигагIа дIабахийтара материальни безам хилийтар;

—баьча балхах хьахулача продукцега, затратий кхом барга хьежжа болхлошта алапи оттадар;

— хIара болхлочун болх бе материальни бола безам лорабар;

— лаьттахи производства кхыча средстваехи пайда эцара за ца хилар дизза дIадаккхар.

Цхьаццайола бригадаш, фермаш юридически бокъо йолаш яц кхыча организацешца, боахамашца, банкаца, заготовительнийи финансовии органашца гIулакхаш леладе.

ХIара колхозе боахама чурча расчетага довлара дош правлене къастаду. Иштта дир из Грозненски района 1-ча Мая цIерагIча колхозе 1964 шера, колхозхой боахама чурча расчета тIа бовла белча. Лаьттанца, хьайбай боахаме, тракторашца болх беш йола бригадаш боахама чурча расчета тIа яьхар.

ХIара шера юххье хIара хозрасчетни подразделенена колхоза производственно - финансови плана ларда тIа оттало шера йола производственни заданеш.

Трудоденошка дIабодача къахьегама планови лимиташ оттаю.

Колхоза берригача экономически балха кулгалдеш ва опыт йола экономист С. Ахтаев. Из вар 1965 шера дена боахама чура хозрасчет юкъайоалае гIийртар.

Керттерча алапе средстваш дифиренцированно дIа-юха нийсъяра 1965 шера хозрасчетни подразделенешта оттайир кхоачашъе еза цхьан трудодена йола валовой дохода план.

Из дир цу хана хинна бухгалтери юххьанцара учетни боахама расчето дIадехараша маяххара ца хилар бахьан долаш, цудухьа тIаийцар боахама чурча расчета эггара а чоалхане йоаца форма. Хозрасчето ше фу лу хайтар. 1964 шера 870902 трудоди дIадахача метта 1965 шера 825750 трудоди мара дIададаханзар.

Къахьегам кIезигагIа дIабахар, хIаьта продукци 168 эзар сома маьха дукхагIа яьккхар, къахьегамах доагIар 1 сага - денах 1,07 сом лакхделар. 1964 шера хинначул ахчан деходаш 213 эзар сом лакхъелар.

1966 шера боахама чурча расчета форма эргаяьккха тоайир.

Ерригача бригадашта оттаьяр натуральнии ахчани показателашка дIайохийта планови лимит. Хьайбай фермашка: къахьегама духхьалара затраташ, доакъара, кагийча инвентарага, доагорага, помещенешка, текущи ремонтага дIадодар, дукъ увзача дийнача низага, автотранспортага, тракторни балхашка дIайолха затраташ оттайир.

Тракторно - полеводчески бригадашка: бригада духхьала дIабода къахьегам, удобренешка, фуга, доагорга, машинашта хьекхача даьттага, кагийча инвентарага дIадодар, автотранспорта, трактороашта, юрта боахама инвентара, помещенешта текущи ремонт ярга дIадодар, хIаьта иштта дукъ увзача дийнача низагеи автотранспортагеи дIадодар.

ДIадахачун сом лоархIаш продукци яккхара план кхоачашъяр юкъедоаладу результата хьоахам лаьрхIа.

Бешамаш лелаеча бригадана (бригадир В. П. Колпаков) продукци яккхара план оттаьяр закупочни маьхах 78,1 эзар сом, ерригача затратай лимит 64 эзар сом дар, хIаьта фактически яьккха продукци 80,4 эзар сом да.

Производствага дIайха затраташ 59,9 эзар сом дар, е 1 сом дIадахача 1 сомен 34 кепигеи маьха продукци яьккхар. Бригаде кходаь ахча 7198 сом хилар е сом дIадахача кходаьр 12 кепиг.

Положене бокъонах колхозе гIолла керттерча средствaех 10 процент бригадана лу, из хул 719 сом. Боахама чура расчет юкъейоалаяр бахьан долаш кходаь ахча 216,9 эзар сом хилар. Вакъаа йиъ бригадо 65,8 эзар сома перерасход йир.

Духхьала 1966 шера колхозе 98 эзар сома кIезигьелар производственни затраташ. ХIаьта 1965 шера хинначул 150 эзар сома маьха дукхагIа хилар продукци. ДукхагIа хилар сага - денах доагIар а. Къахьегама овсарле 1965 шера хинначул 10 процент лакхъелар..

Укх шера ерригача бригадашка шерра юкъейоалаяьй боахама чура расчет. Из бахьан долаш коа тIара оалхазараш леладеча фермерча Ерошкина керте латтача бригаде 1000 фуага 50 соми 10 кепаги мара дIаладаханзар.

Хьалхарча квартале хьайбаш леладераша шура 4 процента фуаш 14 процента дукхагIа лаьхар соахка цу хана лаьхачул.

Производственни программага хьежжа хозрасчетни подразделенешта, хIаьта иштта промышленни предприятештеи подсобни производстваштеи тIачIоагIъю лаьттан участкаш, техникаш, техника, болх беш дола а вешта а хьайбаш, производства кхыйола средстваш.

ВIаши леладу экономически гIулакхаш совхозий хозрасчетни подразделенешка колхозашка санна леладу. Цар шоай баланс яц. Боахама чура расчет юкъейоалаяра эш:

— хозрасчетни подразделенешта шера, квартала, бетта йола производственни заданеш а къахьегамеи материальни средствайи лимиташ а оттаяр;

— подразделенеш боахама - оперативни хьакъе тIехь - тIехьагIа шеръяр;

— баьча дикача балхах коллективашта материальни поощренеш яр.

Цул совгIа отделенейи фермайи производственни планаш тIа отталу болхлой дукхален болхлой категорешка хьежжа луш долча алапе фонлеи хьокхамаш, отделенешкеи фермашкеи еча общественнии боахама юкъарчеи расходий лимиташ, жилищно - коммунальни боахаме хулача затратийи доходийи лимиташ.

ХIара бетта план кхоачашъярга хьожаш, отчетни даннеш планови заданешца йистий, гучадоах планаш кхоачаш ца яреи къахьегам а средстваш а йоагIачул дукхагIа дIаяхийтарен бахьанаш.

Хозрасчетни подразделеней балха итогаш юш производственни совещанешка.

№ 1 йола шурий совхоза керттерча даькъе города Грозне берий яслешта мерза шура лоаттаер я. Совхоза директора Синяткина кхыча специалисташца цхьана юкъейоалаю боахама чура расчет. Из бахьан долаш совхозо шерагара шерага доккхий толамаш доах. 1963 шера фуражни цхьан Iаттагара лерхIаш 2044 килограмм шура яьккхар.

Дахка доахан дебадара мел эша дика хьалаш кийчдаьд. Дика вIаштIехьбаьккхаб ветеринарнии племеннойи болх. Доахан Iахара дисац. Специалисташта гучадаьннад доахан Iахара дисара бахьанех цаI уж лерттIа ца кхабар, дахкара ца кийчдар, ханнахьа ца детташ ца дутилга долга.

Дахкаргдола доахан кхоачам боллаши дикеи кхаьбача цар деш дола Iаса дика а унахцIена а хиларал совгIа, шура дукхагIа луш хул. Цудухьа къаьстта терко ю И. М. Бельфера а кхыча специалисташа а доакъара.

Совхозе хьайбашта дика помещенеш я, халача къахьегама механизаци яьй. Доаханна шоай хий лоаттаду.

Доакъара дIаюв вика, чина, горох, суданка, горох-кен яха баьцаш эспарцет, люцерна, судански буц. Кхоачамхилдал белокаш йолаш да доакъар. 1965-чеи 1966-чеи шерашка хIара бIаь Iаттаи дахкаргдолча шинарийнеи лаьрхIа 96 Iаса дир.

Шурий цхьан центнерага дIадодар 12 соми 10 кепиги мара дац. Районе эггара кIезигагIа дIадодар да из. Шурий цхьан центнера 1 центнер доакъара единицаш мара дIайолхац. Уж районе эггара кIезигагIа дIайолха единицаш я.

Совхоза коллективо уж толамаш даьхар хозрасчет юкъейоалаяр бахьан долаш.

Боахама чура расчета деррига дешаш творчески къоастаде деза. Бригадаши фермаши хозрасчета тIа яхалехьа еррига колхозаши совхозаши боахама организационни структурага юхахьажа еза, цар техникаx, лаьттах, болхлой низах эцача пайдан боарамашка а хьожаш.

Боахама чура расчет юкъейоалаяр бахьан долаш Нохч - ГIалгIайчен хьалха латтача боахамаша рентабельность лакхъяьй. Сунженски района «Победа» яхача, XIX-ча партсъезда цIерагIча колхозаша, Шелковской района «Шелковский», Грозненски района № 1 йолча шурий совхозаша, цу района 1 Мая цIерагIча колхоза республике эггара дарегIа шура йоаккх.

Вай республика ерригача колхозийи совхозийи рентабельность лакхъяра йоалаш юкъейоалае еза хозрасчет.

В. БАГДАСАРЬЯН,
экономически Iилмай кандидат.

Хьувкъамаш лакхду

Кхаш лорадеча хьуний оасай новкъосталца дика хьувкъамаш кхеде йиш я эггара чIоагIагIа йокъал латтача шерашка а. Из гучадаьккхад Казахски хьун боахама Iилма - тохкама института болхлоша. АПН корреспондентаца къамаьл деш кхаш лорадара хьу йогIара отдела заведующе, юртбоахама Iилмай кандидата Владимир Базрикова аьлар:

— ДIаюв культураш хьувкъара йола хьоанал миллионаш гектараш долча лаьттага дIайоахача миха эрозе мел зе ду ховш да. Цудухьа институт йиллача юххьанцарча деношка дениз цун коллективо из лоархIама проблема карайцай. Кьилбаседеи Малхбоаленеи Казахстана тайп-тайпарча почвоклиматически зонашка ядача совхозашка 12 агрохьунмелиоративни стационер йиллай, 60 эзар гектар хулеча лаьттан тIехи цига дIаюв хIамаши лораю 1300 опытно-производственни хьун оаса баьб. Института даннешка диллача, тешаме даим тIунал ца хулача зонашка кхаш лорадара хьун оасаша ялатий хьувкъам юккъера лаьрхIача 35 процентага кхоачаш лакхбу.

ДIахо а Iомадеш латт лаьттан тIехе хьуни хьун петарийи эргэргача тайпашта кийчъяра, уж дIаювгIара а царна Iунал дара а хьисапаш. Института коллективо къоастадаьд Казахстана бархI областа дола лаьтта лораде хьу йогIара хьакъехьа могадераш. Царга хьежжа лаьттай ткъо миллион гектара тIа дIайогIаргъя хьу. Пятилетка шерашка институто дикка дукхагIа дергда эггара нонагIа пайдене хургдолча тайпара хьун оасаш хилийтарца дувзаденна тохкамаш.

(АПН).

Ханал хьалха

Пхе бетта плач ханал хьалха кхоачашъярал совгIа, май бетта план а 30-ча дийнахьа кхоачашйир Грозненски нефтемаслозавода коллективо. Планал совгIа арахийнар эзараш тоннаш мехкдаьтта продукци.

Дига къаьстта дика къахьегама хьокхамаш доахаш я нов. Истомин керте латта № 54 йолча установка коллектив. 28-ча мая кхоачашйир цо бетта план. Цул дукха тIехьайисац нн. Богляров, Марков, Баранов. Кулаткин керте латтача установкай коллективаш а. Ханал ши ди хьалха кхоачашъяьй цар май бетта план. Ах шера план 25-ча июне кхоачашъе дерхI цу установкай технологаша.

В. ГОРБАЧЕВА,
тха штате йоаца корр.

ДИКА КХАБА ДОАХАН

ХIАНЗ укх сахьате республика колхозашкеи совхозашкеи хьайбай боахамашIа интенсификаци елга юхадеттача керттерча бахьанех цхьа бахьан да кийчдеш дола доакъар кхоачам болаш ца хилари, кийчдаьчох а хьайба дегIа мел эша кхачан хIамаш йоахкаш ца хилари.

Къаьстта ира латт из дош деттача доахана, оалхазарий, хьакхарчий доакъошка. Дуккха тоннаш йол хьекхай, силос кийчъяьй, ча вIашкатехал, кхыдола доакъараш Iалашдаьд аларах доалаш дац из гIулакх. кхыметтел уж кийчдара планаш тIеххкхоачашъьяле а. Керттерчар кийчдаь доакъар дика хилар да, хIана аьлча, доакъар дика хилча мара йиш яц маэшшара рацион оттае.

Хьайбашка кхоачийтача доакъара рацион маэшшара хилийта яхар фуд аьлча, из да хьайбаш онда хилийтара а царгара лерттIа продукци хьаялара а мел эшаш йола кхачан хIамаш йоахкаш хила деза из доакъар, яхилга.

ЧIоаггIа новкъа а долаш белгал ца даьккхача дадац: вайцига каст-каста нийслуш да, доакъар во-дика хилар теркал ца а деш, алхха цун килограммаши тоннаши ювцилга.

Хьайбашкара йоала продукци, къаьстта а доахана лу шура алсамъяккхара эггара аьттув болашагIа йола ахканара ха хьаэпаргья вай. ХIанз Грозненски, Урус-Мартана, Шаьла, иштта кхы дуккхача районий боахамашка доахана дикка йожаяьй шура.

Баьча тохкамах гучадаьннад доахана шура йожаяра бахьан малагIа да. ДоакъарийнIа лаьрхIа гурахьа дIайийнача ка болча культурашца кхоаб доахан. кхы эргадоаккхаш хIама а доацаш. хIаьта уж культураш хIана йокъа а еннай. Ховхача сийнача доакъарца дукхагIа я хьайбай дегIамашка дIайолха кхачан хIамаш. Доакъаденначунца — кIезигагIа я.

Вай белгалъяьхача районашка доахана шура йожаяра керттера бахьан да ахкан замалахь халдинза доаханна моша доакъар хилийтара система Iикка хьисап а даь цу боахамашка вIаштIехьъяьккха ца хилар. Кlезиг-дукха Iоткъам-м укх шера кхы цхьаькхане а баьб цу гIулакха — бIаьсти гайна а яьнна, доакъарий культураш ханнахьа дегIа ца яхкаро.

Доаханга шура ца йожалйтара боахамий специалисташ декхарийла ба доакъарийна лаьрхIа дIайийна культураш малагIча хьал тIа я массаза а ховш хила а, нагахьа санна цхьаннахьа доакъар эсала долаш моттиг нийсъелча доахан кхыча участкашка доажалелга къаьстта а детташ долча доаханна вIаштIехьдаккха а. Хьайбашта массаза а мошен тайп-тайпарен сийна доакъар эш: гурахьа дIайийна, злаково-бобови, вико-овсяной, горохо-овсяной культураш, люцерна, иштта кхыдола доакъараш. Из гIулакх теркал ца деш дитача доахана продуктивность лох ца луш юсаргьяц, дикка чухнахьа дарга боахамашка дIакхоачаш дола беркат: дулхи шурен.

Масала, гурахьа дийна рожь трубкагIа урагIа захале цу рожа тIа доажадир доахан Грозненски района Ленина цIерагIча колхозе, хIаьта цу хана дикка кIезигагIа хул рожацара хьайбай дегIага дIабода кхача. Из бахьан долаш дуккха центнераш шура яьлар колхозах. Иштта цу тайпара гIулакх Грозненски шурий совхозе а хилар.

Юрта боахамерча хьайбашта телача доакъарий рацион маэшшара дика хилийтара боккхача лоархIаме да люцерна а кхыйола дуккхача шерашкареи цхьан шерареи бобови культураш а цу рациона юкъеяхийтар. Дуккхача колхозашкеи совхозашкеи хьайбашта телача доакъарий рационацара эггара доккхагIа дола кхоачамбоацар да цу доакъарийца белок кIезига хилар.

Белокага диллача маэшшара лархIа йиш я хьайбашта телача доакъарий рацион нагахьа санна хIара доакъара единицана 90 — 100 граммал кIезигагIа йоацаш белок хуле. ХIаьта мадарра аьлча, хIара доакъара единица лоархIаш вай хьайбашта лу белок 50—60 граммал дукхагIа хилац. Доакъарца кхоачам боллаш белок ца хилара чIоагIIа юхалетт хьайбай а оалхазарий а продуктивность лакхлулга, дуккха а дукхагIа доакъар доале дезаш хулийт продукце единица яккхара.

Эшшача боараме доакъар а доацаш, хьайбаш меца лелададарах Iалаьмате доккха зе доал боахама. 1966-ча шера юрта боахама Министерства хьайбаш кходбача 27 совхозах 13 совхозе пайда ца беш хилар хьайбай доакъош. Из гIулакх техкача гучадаьннад хьайбай боахам иштта тIехьабусаш хилара керттера бахьан доакъар кхоачам боллаш ца хилар. долаш дар а эсала хилар. доакъарийга шийта дIабаха мах лакха хилар долга.

НАГАХЬА санна доакъар кIезига а хилча, долаш дар эсала а хилча, тIаккха из доакъар, хьалуш пайда а боацаш, зехьа доалу. Из бахьан долаш да цхьадолча боахамашта деттадала доаггIача боараме хьайбашта дулх тIа ца деттадалар, доахан Iахара дисар, дово.

Iан замалахь хьайбашта шорттта кхоачам хургболаш доакъар Iалашдара вай республикерча колхозаштеи совхозаштеи къаьстта боккха лоархIам болаш да хьайбашта силос хулийтилга. Цхьабакъда, укх тIеххьарча шерашка боахамаша теркo кIезигагIа ю силоса лаьрхIа хьажкIаш дIаера. хIаьта уж дIайийначара хьадовла хьувкъамаш геттара кIезига да.

Силоса а моша йолаш юае а лаьрхIа совхозаша дIайийнача хьажкIех хIара гектара тIара чубена хьувкъам алхха 102,5 центнер мара хиланзар соахка. хIаьта из хьалаьннар а тIехдаьнна эсала доакъар дар. Нагахьа санна люцерна, горох, соя, иштта кхыраш дукхагIа дIаювлга вIаштIехьа ца даьккхача, алхха цхьан хьажкIаца къоастаюлургйолаш проблема яц шортта а дика а доакъар хулийтилга. Практико хьахьекхад, белокаш дукха йоахка доакъар ца а телаш, духхьала хьажкIий силосацеи доакъара свеклашцеи хьайбаш кхоабаш хилча хьайбай продуктивность лакхлуш ца хилар.

ХьажкIех ца а етташ силоса лаьрхIа дIае еза кхыйола культураш: гидуаргаш, соя, хьерчаш йола кхеш, иштта кхыйола бобови культураш. Геттара боккхача лоархIаме да комбинированни силос кийчъелга, — ши дакъа хьажкIаши цхьа дакъа бобови культураши а етташ. Цу тайпарча силосапа доакъара единица лоархIаш 90—100 грамм белок хургья.

Кхы тIехьалаха йиш а йоацаш дуккхача боахамашта хьалхашка латта лоархIамера декхар да дуккхача шерашкара баьцаш дукхагIа дIаювлга. Дерригача оахаш долча лаьттах 10—12 процентал кIезигагIа йоацаш хилийта еза уж баьцаш. ХIаьта хIанз укх сахьате вай республике, юккъера лаьрхIача, дерригача оахача лаьттах алххa 5 процент мара яц дIалахача шерашка дIайийна из буц. Сунженски, Наьсарен, МалгIабика районашка кхы а кIезигагIа — 2—3 процент.

Iан замалахь доакъарий рацион маэшшара дика хилийтара боккха лоархIам болаш да кийчдаь доакъар ца талхийташ леладар. ЛерттIа доал а деш, талха а ца талхийташ, доакъар дика леладаьд «Автуринский», «Горячеисточненский» совхозаша. ХIаьта «Гехинский», «Джалка» совхозашка тIаьла йоллашехьа вIашка а теха йоайир шоэлагIа хьекхача люцерна 30 процент совгIа йол. 17 процентал дукхагIа тIоалал хила йиш йоацача метте, 27 процент тIоалал а йоалаш вIашкатехар цар из.

ХIанз доакъараш кийчлу ха хьаэттача хана, къаьстта дукхагIа теркам тIабахийта беза доакъар дукхагIа витаминаш йоахкаш хилийтара. Дикача аьла килограммах 20—30 миллиграммал кIезигагIа йоацаш каротин йоалдаш хила еза, хIаьта тохкам бича из еррига а 3—5 миллиграмм мара йоаллаш хилац доакъарах. Iаьсех лазараш деттадалара, доахан Iахара дисара хьайбайи оалхазарийи продуктивность лоха хилара цхьа бахьан да цар дуаш йола доакъар витаминаш кIезига йоахкаш хилар.

Витаминни баьца хьоар кийчлу агрегаташ йолча боахамашка укх шера мамогга дукхагIа кийчде деза из дика доакъар. «АВМ-0,4», «2ДСТ-400» яхача агрегаташца кийчдаьча баьца дикача хьоара хIара килограммах 0,7—0,8 доакъара единица, 14 процентал кIезигагIа йоацаш белок, 150—200 миллиграмм каротин йоалл.

Витаминни баьца хьоар цар доакъара юкъедахьарах хьакхарчашта, оалхазарашта, Iаьсашта телача доакъара рацион тоае йиш хилар № 1 йолча шурий совхозага, «Ермоловский», «Красноармейский», «Горячеисточненский» совхозашка, цудухьа лакхъелар цар продуктивность.

ДИКА доакъар кийчдара укх шерре а дениз доакъарашта анализаш е еза республикански, зональни агрохимически лабораторе. Лабораторе яьча анализах кийчдаь доакъар дика-во хила деза из кийчдаьрашта луш дола алапеш. Кийчду доакъар дика-во мишта яхача дешага а хьежжа, юрта боахама Министерства коллеге хIанз дукха ха йоацаш боахамашта могадаьд 1 класса йол кийчъяьчарна 40 процентага кхаччалцеи — II класса йол кийчъяьчарна 20 процентага кхаччалцеи совленагIа алапеш тIатохилга.

Маэшшара дика рацион оттаяра чIоагIIа теркам тIабахийта безаш гIулакх да доакъарийца минеральни хIамаш эшшача боараме хулийтилга. Кхоачам боацаш хилча а боарамал тIехъяьлча а зене я уж хIамаш. Гучадаьннад, масала, доакъарийца совнагIа кальци хилча, цо кхыдола доакъар хьайбай дегIах датилга юхадетташ хилар. хьайбай продуктивность лохъеш хилар.

Лабораторни анализаша хьахьекхад лоамашта юхерча зоне доакъарца кальци боарамал совгIа хилари шаьрача арений зоне из кхоачам болаш ца хилари. По къаьгга дика хьахьокх доакъарийна ший ханнахьа химически анализ яр боккхача лоархIаме хилар.

Доакъарий таблицаша хьахьувкхачох ца лоархIаш. доакъарашта лабораторе яьча анализо хьахьувкхачох дерхIа деза рацион оттаеча хана доакъарийца кхачан хIамаш мел я. ТIаккха мара йиш хургьяц Iилман ларда тIа дика рацион оттае — из хьайбайи оалхазарийи продуктивность лакхъяра дарл я.

Г. ПЕТРОСОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама Министерства керттера зоотехник.

Дика хьахиннай баьца комараш Грозненски района № 3 йолча баьцадаарий совхозе. ХIанз хьувкъам чуэцаш латт совхозе. Из болх дика лел совхоза цхьоалагIча отделене. Отделене къахьегамхоша юбилейни шера 500 тонн баьца комараш кхее лаьрхIад. Хьахиннача хьувкъамга хьежача из дош кхоачашдергда цар.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) бригадир Таисия Андреева болхло Малика Ишхаева баьца комараш чуэцаш ба.

В. Юнцевича сурт.

Эльбруса юххера туристски база

Юбилейни шера 200 эзар гаргга саг хургва Эльбруса юххерча туристски базе.

Ши корта болча лакхача Кавказски лоама — Эльбруса юххе хьалъяьй «Иткол», «Азау» яха комфортабельни отелаш. Лакхача лоам тIа хьалъяьй йоалаш латт 520 моттиг йола «Чегет» яха отель, хьаеллаш латт керда ресторанаш, кафеш.

Юсеньга яхача лоама бусаоагIоца улл школьникий туристски база. Аьхки каникулаш йолча хана укхаза хургва бархI бIаь совгIа дешархо. Альпинизмал совнагIа, спорта кхы дайпаш леладе а йиш хургья укхаза кагирхой. Массе тайпа спортивни гIирсаш а чудолаш йола стадион хьалъяьй Эльбруса юххе.

Юбилейни шера салоIаш бараштa хоза совгIат хиннад Чегет яхача лоам тIа бодача муша-гIандий. наькъа шоллагIча аргIах. ХIана накъа 3 эзар метр урагIбуг наькъахой. КхоалагIа аргIа хьалъяь яьнначул тIехьагIа бIарчча шу Чегета дакхха йиш я лоамашка лыжаш хехкарашка. Цхьан станце хьайийллай укхазарча моттигашка эггара хьалхара лаьхача лоамара кафе.

АПН корреспондентага Эльбруса юххерча салоIача база директора СССР спорта мастера Залиханов Хьусейна баьча хоамах, база шеръяра хIара шера хьахец ши миллион сом гаргга ахча. 1959 шера дена кхаьннегара 16-нега кхоачаш дукхагIа хиннай туристски базаш. Альпинисташта керда отелаши цIеноши хьалдаь даьнначул тIехьагIа Эльбруса юхерча салоIача базо шера чуэцаргва 360 эзар саг.

(АПН).

№ 11 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

Кепа а теха араяьннай КПСС Нохч-ГIалгIай АССР обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» аргIанна йола июнера 11-гIа номер.

«Сийлахь-боккхача Октябра 50-гIа шу дизара накъадолхаш» цу рубрикана кIал цу тIа кепатехай «Октябра идеяш денале чакхъялар» яха Ч. Фоминова статья. Цу тIа боашх Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце дунен халкъашта юкъера лоархIам. Цу кIал кепатехай иштта Грозненски мехкдаьтта института КПСС кафедра заведующе, исторически Iилмай кандидата В. Филькина «20-гIарча шерашкара комсомольцаш» яха статья а.

«Политинформатораштa дола тха хьехамаш» яхача рубрикана кIал я доцента, исторически Iилмай кандидата М. Логиновай «Политинформатора книжкаца, журналаца, газетаца беча балхах лаьца» яха статья.

Блокнота тIа кепатехай республикерча наха юкъерча политически балха хьакъехьарча хоамий подборка. «Сийлахь-боккха Октябри Нохч-ГIалгIайчей» яхача тема хьакъехьа деша могадеча литература список.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

ЖА ДЕБАДУ, ТХА ДУКХАГIА ДОАККХ

Шерагара шерага жа деба а лу паччахьалкхенга дукхагIа дулх а дохк Шелковской района боахамаша.

Жа дебарга хьежжа дукхагIа а доаккх паччахьаакхенна дIа а лу дика тха. Юбилейни шера планах 13230 центнер тха дохка дезаш ба района жа леладераш. Юртбоахама управленеи колхозий кулгалхошеи специалисташеи яхачох паччахьалкхенга тха дохкара план тIеххкхоачашъергья укхаза.

Цунна тешал ду района ерригача колхозашкеи совхозашкеи жа ларгари тха классах харжари шийй ханнеи нийса вIаштIехьдаьккхаи хиларо. Районе вIашагIъеллай йиттa электрически машинкашца жа лорга пункт, цига болх беш хургба биъ бIаь совгIа жа лоргараш, дукха гIулакх ду нахи специалисташи (классировщикаш, агрегаташ тоаераш, пресовальщикаш, кхыбараш).

ХIанз ерригача пунктапшка болх бергбола нах болаш ба, эггара хьалха мишта хул хьожаш жа ларга доладаьд, нийслуш дола кагий кхоачамбоацараш дIададьхад.

Шин колхозе дIадоладаьд жа ларгар. Ткъаь итт эзар устагIа ба укхаза ларга безаш. Эггара хьалха ала деза «Коминтерн» яхача колхозе жа лоргилга Iилмо маяххара нийса вIаштIехьдаьккхалга.

Цхьа пункт шовзткъа машинка йолаш я — цу гIулакхо торо хулийтаргья къахьегама овсарле лакхъе а хьадоаккха тха дика хилийта а. Еррига технологически процессаш халданза кхоачашъе вIаштIехьдоал жа лоргарий. Жа лоргача болх беш мел барий дика къахьега йиш хургйолаш деррига хьалаш долаш да. Пункте цхьан оагIорахьара хьатIакхувл жа. Жа лоргараша Iодаьккха тха тараза тIа дIатIакхухь, классах тха къоасталуи упаковка юи истолаш вIаший тIехьа - тIехьа латт. ХIаьта пункте доккхий кораш долча паргIатача здане шин пенаца хьаллатт хIаране ткъо машинка йола истолаш. Истолашта юкъе хьачудоаладу ларга деза жа, хIаьта ларга даьннараш пена юхе гIолла арадоалийт. Зданена юкъе латт классировщика истол, цунна шин оагIрахьа таразаш да. ХьатIадена тха эзачул тIехьагIа классировщика истола тIа дIатIалулл. Шоай болх дика бовзача классировщика Колесников Александреи колхоза зоотехника Д. Пототняси тхан хьоаса дIоахал, цун диткъал белгалду. ЦхьоалагIчеи шоллагIчеи классах да тха. Иштта классах къоастадаь тха кабинашка дIа а кхухьаш тоIадеш маркировка еш паччахьалкхенна дIадала кийчлу.

Белгалдаккха деза, укх шера укхаза кхы а керда гIулакх юкъедоаладаь хилар. ХIара Iулацарча жена тIера даьккхача тхана анализ ю лаборатори хьайийллай колхозе.

Тхан дикалга хьежжа мах лу паччахьалкхено. ЦхьоалагIча цхьоалагIча полклассах класса долчох итт соми кховзткъе итт кепиги, шоллагIча класса цхьоалагIа подклассах долчох нийс соми деэткъеи итт кепиги. Цудухьа шоай еррига говзал тIайохийт жа лоргараша тха дIаьхагIа, дикагIа хилийтара.

Жа ларга доладеннача шин дийнахьа 2588 устагIа ларга паччахьалкхенга итт тонн совгIа тха дIаденнал колхозо.

Цу лоархIамерча кампане хIара денна гучабувл къахьегама турпалаш. Колхоза дикагIболча жа лоргараша Альмурзиев Рамзана дийнахьа 85 устагIанна тIера 287 килограмм, Iабдулмежидов Iалауде 76 устагIанна тIера 293 килограмм тха даьккхар.

Шоашкара лакхара хьокхамаш гойташ овсаре къахьег прессовальщикаша Сайко Петра, Морозов Василе, Рожков Михаила. Жа лоргарашта доккха новкъостал лу машинкаш нраераша Тутаринцев Владимира, Сайко Виктора, жа хьатIакхувлача Семикозов Николая, Бораиев Салмана. Жа лоргараш сапа латташ ха ягIац.

Боккха теркам тIабахийтаб укхаза жа лоргача болх берий къахьегамцара материальни безам совбаккхара. ХIара пхи ди масса за доал итогаш ю, хьалха латтарашта кхоъ ахчан премн хьожаю.

Жа лоргарашта юкъе культурно - массови болх беш я Волкова, Короткевич, Федина. ХIара дийнахьа арайоах «Къахьегама листок».

Иштта ткъаь дийнахьа жа ларга баьнна паччахьалкхенна 1480 центнер тха дIадала деррига низаш тIадахийтад колхозхоша.

Ларга дезаш ткъо эзар совгIа жа да Ленина колхозе. Жа ларга шиъ пункт вIашагIъеллай укхаза. Царех цаI ара бурунашка я. ХьатIакхувла жа тхана дика долаш да.

Духхьал жа лоргача машинкай тата мара хIама дац жа лоргача цIагIа. Халланза дIакхухьа истолаш тIара тха. ТIагIертта къахьегаш ба жа лоргараш юбилейни шера шоаш тIаийцача социалистически декхарех паччахьалкхенга цхьа эзар ши бIаь центнер тха дIадалара.

Деррига низаш тIалахийта къахьег укхаза, цхьабакъда болх кхоачам болаш нийса вIаштIехьбаьккхабац.

Тараз тоалаьдац, тха дIакхухьараша номераш тувлаю, цхьанне даьккха тха вокхан хIаназу, «Коминтерне» санна жа лоргарашта хIаранена оттаяь листок яларе хургдацар из. МалагIчо мишта ларгаб хац, хIана аьлча басарашца жа ларгачун номер оттаяц устагIанна. Колхозе шоай лаборатори яц.

Тха ца телаши юха ца лоргаш дика болх барах торо хургья дIадодар кIезигдеи жа леладара боахам рентабельни хилийтеи.

П. НОВАКОВ.

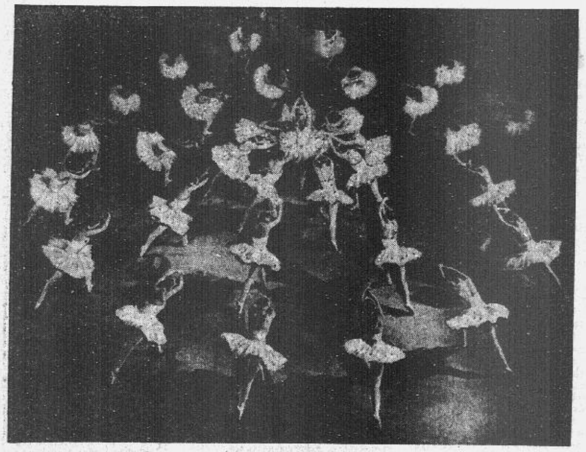

«СА МОСКВА» ЯХА ФОТОВЫСТАВКА

Е. Умнов. «Лебединое озеро». ТАСС фотохроника.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ПРОВОКАТОРАШТА ХIАМА ТОХ IАРБАША

Гаргарча Малхбоале юха а тlаьхкай дуlан морхаш. Дlадахача деррига кlирагlа хlара денна телеграфон радиоси дерригача дуненга по хоам бора Средиземни форда тlара 6-гlа американски флот хьатlадоагlа, яхаш. Крита районе июнь болалуш хьатlаэза дар «Саратогеи» «Америкеи» яха авианосцаш. «Литл-роки» «Галвестони» яха крейсераш, 10 эсминец, кхыдола кемаш. «Америка» яхача авианосеца тlара «Нью-Йорк таймса» корреспондента беча хоамах, 6-ча флота беррига низ» кемашта цхьан дийнахьа никъ балла мареи авианосецаш тlарча реактивни истребителашта—бомбардировщикашта 20 минута яхкхала мареи гаьна йоацача Александрия яхача египетски порта тlаберзабаь ба.

Гаргарча Малхбоалера хьал цlенхаштта ирдара юхь дlайолайир Израила. Цу мехка паччахьалкхен деятелаша, царна премьер-министр Эшкол а волаш, цкъа хьийха ца lеш дукхказа нах тlахьийхаб лоалахарча Сирецарча тlема. «Морнинг стар» яхача английски газето беча хоамах, Тель-Авиве оттаяьяр Сирецa 16 е 20 мае тlом дlаболабергболаш план.

Цхьабакъда Сири вlалла дага а доацаш кlал а йита, из ше цхьаь йохае лаьрхlа хинна гlулакх дехар. Вlашагlкхийттача Iарбий Республика правительствага ший ханнахьа дlакхаьчар дуккха дола израильски эскар Сире доазон тlа оттарах йола сведенеш, вежарашха болча мехка новкъостал де чехкка оарцагlъьлар из. ОАР-а правительства эггара хьалха дlадийхар 1956 шера англо-франко-израильски агресси хиннача хана денз Израила доазонца латта ООН-а эскар дlадаккхар. Из эскар цига хиларо Израила аьттув боаккхар беррига ший тlема низ Сире доазонна хьатlаоза. Сирийски халкъо лоаттабу къонахчал дола къовсам хьал а лоацаш, кхыча Iарбий паччахьалкхенаша а аьлар, нагахьа санна Израила тlом болабойя, Сири хьаллоацаргья оаха.

ОАР-а тlаийца тlема гlулакхаш бахьан долаш Израиль ший эскара цхьадола дакъа мехка къулбехьа дlадахийтанза дланзар, пулухьа Сире доазонна тlаэза латтар кlезигделар. Гlулакх иштта хувцадалар Израилан из хьаллоацача англо-американски империалисташей дагалоацаш хинна хlама дар. ООН-а эскар цига дlадаккхарах дола дош дlаьхдаь ООН-ага дувцийтаргда вай, цу ханна Израила Сири йохае кхувргдолаш. йоахар цар.

Шоай план ехача израильски экстремисташ хьалхьебераша чехка хьагулийр Кхерамзлен Совет. Тlадоалалир Средиземни форда малхбоален даькъа тlа американскии английски флотий кемаш. Цунца кхы цlаькха хьахьекхар. израильски провокатораша делалу гlулакхаш дукккача даькъе мехкдаьтта монополеша лостам телаш хилар. эггара хьалха американекичар а телаш. Цу денношка ший бахьан доацаш белгалдахацар «Нью-Йорк таймса», дунен шоллагlа тlом хинначул тlехьагlа цу районера боахаш-боахаш англичанаши француззаши дlа ме боах. цар моттиг хьалоацар Вlашагlкхийттача Штаташа», яхаш.

Персидски залива районе дунен тlа доаккхача мехкдаьттах 27 процент доал. Цу районерча американски компаней капиталовложенеш 2,5 миллиард доллар совгlа я. Американски английски компанеш кхераш я шоай мехкий lалама рузкъаш гlаьра хьисапе дlадоахаш хилар сонаделга Iарбий мехкашка лакхлуш хиларах. Иштта хьалашка мехкдаьтта монополеша Израилах шоай хьашташ лоралергдола колониальни надсмотрщик дерхI.

Iарбий мехкаша шоай лоlаме хилара тlехьа лоаттабеш бола тlом хьаллоац дерригача дунен тlарча халкъаша. Доккха а тайп-тайпара а новкъостал ду Советски Союзо Iарбий мехкий халкъашта. Советски правительства 24 мае Гаргарча Малхбоалерча хьалах заявлени йир. Цу заявлене тlа хьалхехьа а дlахайтар цу районе агрессе планаш кийчъераштта могийтарг ца хилар. Дунен общественносто шеко йоацаш кхетадир Советски Союза правительства заявлени бlоахбеннача керта шийла хий санна царна lаткъар.

ВАШИНГТОНО НИЗ БУ

Юкъарчал доацнаш Гаргарча Малхбоале эттача хьалаца юваенна 2 июне Вlашагlкхийттача Штаташка дlайолаеннай английски премьер-министра Вильсона визит. Дуккхача арахьарча политика обозревателашта хетачох, Гаргарча Малхбоален Къулбехьен-Малхбоален Азеи шоаш лоаттаю агрессивни авантюраш кхы а чlоагlагlа хьаллацийта гlерташ Англеца низ бе дага я Вашингтон.

Авторитетни болча нахага ла а дийгlа, Юнайтед Пресс Вашингтонера хоам бу. «Вlашагlкхийтта Штаташ, къайлагlа дувца а дувцаш. Египта дукхьалара коллективни гlулакхаш керттерча фордацарча паччахьалкхенашка хьаллацийта гlерт», яхаш. Иштта коалице лард йолла еза Iарбий мехкашта дукхьаларча цаl йолча англо-американски фронто. Цу темах лаьца паччахьалкхен секретара Раска къамаьл даьд Вашингтонерча английски посолаца. Тlема форда низаш вlашагlтохарах йола уйла чlоагlа йоашхаш йийцар Вашингтоне кхыча мехкашарча гlулакхий английски паччахьалкхен министраца Томсонаца.

Вашингтоно дерхlачох, къамаьлаш дита а дита, гlулакх дlадоладе ха кхаьчай хlанз английски премьера. «Юнайтед стейтс ньюс энд уорлд» яхача журнало йоах. «Суэца малхбоалехьа кхерамале хьаллацара новкъостал дергда» аьнна денна дош кхоачашдар Вильсонагара дlадех американски кулгалхоша. Юнайтед Пресса дешацца аьлча, цхьана тlема-Форда операцеш ярах дийпа ца Iе а тарлургда укхаза. «Насера духьал яха мегаргйола финансовии экономически рычагаш а йолаш я». — яхаш белгалдоах агентства.

Цунца цхьана Вlашагlкхийтта Штаташ гlерт шоай зlамагlча партнерага Вьетнамера американски агресси кхы а чlоагlагlа хьаллацийта. «Монд» яхача французски газета хетачох, Вашингтоне Вильсона жоп дала дезаргда «Къулбехьен-Малхбоален Азе малхбузен паччахьалкхений тlема гlулакхаш хьаллацара юкъе малагlа дакъа лаца дерхlаш мукъагlа я Великобритани» яхача деша.

РИМЕРА ТОРЖЕСТВАШ БАРТ ЭГIАРО ТОЛХАЙИР

Гаргарча Малхбоален Къулбехьен-Малхбоален Азеи хиннача событеша шоаш хоялийтар укх кlирагlа Риме хиннача торжествашта. Укхаза баьхкар «Юкъарча рынка» ялх мехка — Итале. Франце. ФРГ-а. Бельге. Голланде. Люксембурга — премьер-министраш. «Юкъарча рынках» долча римски договора 10 шу дизар деадеча баьхкабар уж.

Цхьабакъда, наlараш дlакъайла. саг чу ца вуташ яьча совещане дакъа лоацараша ца хьоадеш йитанзар Гаргарча Малхбоале хинна событеш а Вьетнамера американски агресси а. «lаьржа морхаш гуллуш латт гаьнарча Къулбехьен-Малхбоален Азеи Гаргарча Малхбоалеи», — аьлар Итале президента ше гулбеннарашка къамаьл деш.

Юбилейни торжествашсакъердамаза йора «Юкъарча рынка» керттерча партнерашта юкъерча чlоагllача вlашдухьаленаша а. Парех керттера вlашдухьале яр Вlашагlкхийттача Штаташца деладе дезача гlулакхий дешей цунца дувзаленна долча «Юкъарча рынке» Англи хьаэцара дешей хьакъехьа йола Францеией малхбузерча Германеней юкъера вlашдухьале.

Совещане къамаьл даьча Франце президента де Голла аьлар Англи хьаэца йиш яц по ше Вlашагlкхийттача Штаташна къаьстта дола гlулакхаш мел леладеча хана. Шийй бахьан доацаш кхерац французски президент Англи хьаийцача по американски монополешта болча пайдана цхьа тийша болх барах. Вlашагlкхийтта Штаташ, ховш ма дий, «Юкъерча рынка» мехкашта юкъе яха гlерт. хlана аьлча цар торговлера таможенни пошлинаш вlаши лох а ю. арахьара лакха таможенни йовкъаш хулача конкуренцех шоаш лора а ду. Де Голль кхераш хилара лард я американски эггара йоккхагlа йолча монополей эггара йоккхагlа йола филиал Англе хилар.

Французски президент цхьаькханех а кхерар. юрта боахам дегlабоалабара эша паччахьалкхен йоккхий субсидеш Англе хиларен. хlаьта иштта хьалхагlа Британски империна юкъедодхаш хиннача мехкашкара дарегlа продовольстви хьайе йиш хиларои Малхбузен кхыча мехкашкара. юртбоахама продукташ йоахаш бола нах, эггара хьалха Францера бараш а болаш. нийса доацача хьал тlа оттабеш хиларах. Бакъда де Голла хьадда хьаллаьцар Малхбузени Малхбоалени Европана юкъера гlулакхаш дегlадара болча пайдана Итале Министрий Совета председатела Морос дийцар.

Франце позицена духьал къамаьл дир Малхбузен Германе канцлера Кизингера. «Юкъарча рынкана» юкъе ше йита аьнна Англе даь дехар хьаллаьцар по. Англе дехар хьаллаьцар Бельге а. По аьлар, «Юкъарча рынкана» юкъе долхача мехкий кхыча мехкашцарча гlулакхий министрий гаргарча хана хургйолча совете дувца доагlар керда членаш хьаэцаш цхьа барт хилара принципа деша бокъонах.

Риме вlашагlкхийттача юххера а Англи, хlаьта цунца цхьана Дании Ирландии хьаэцара дош ца къоастадеш дитар. «Юкъарча рынка» членаш долча мехкий кхыча мехкашцарча гlулакхий министраша дувцаргдолаш дlаделар из дош. Сообщества цхьаццаболча доакъошхошта. хlаьта цун беррига членаштен Вlашагlкхийттача Штаташтен юкъера ира вlашдухьаленаш йолаш юс. «Унита» яхача итальянски газето белгалдоаккх, «Юкъара рынок» итт шу хьалха массехк болча Малхбузен Европа мехкий монополей Союз а йолаш хьаяра духхьалара результат из хилар. Уж мехкаш цхьатарра экономически дегlадоагlаш ца хиларо чура таможенни барьераш лох ме ду лаккхйора вlашдухьаленаш. «Юкъарча рынке» дlаэца ше аьнна Англе даьча дехаро вlашдухьале лаккхъяр мара кхы хlама дац.

Г. ШИШКИН. (ТАСС).

Курсаш хьайийллай

Республикански культпросветбалха кабинетен культпросветучилищей культура Шеной инструкторий-массовикий квалификаци лаккхъяра цхьан бетта курсий занятеш дlайолаенна.

Краеведческий изобразительнийн искусства музеяша халкъа кхолламан Шен методически кабинетен машинниаькъахой культура Шен атеиста кабинетен бу болх бовзарг курсанташта. Иштта М. Горьке цlерагlча клубе, В. И. Ленина цlерагlча культура Двореце, Кирова цlерагlча парке, кхычахь тематически сайренашка дакъа лоацаргда цар.

Кагирхой пролетарски интернационализман советски патриотизман уйланца кхебара, научни атеизма пропаганда яра, керла цlейши обрядаши советски наьха вахара юкъедахьара, клубашка наглядни агитаци кийчъяра, дукха кхыйола знанеш эцаргья цу курсашка деша багlараша.

Курсашка деша багlа Малгlабика. Сунженски Шаьла, кхыча районашкара болхлой.

Х. БЕРСАНОВ.

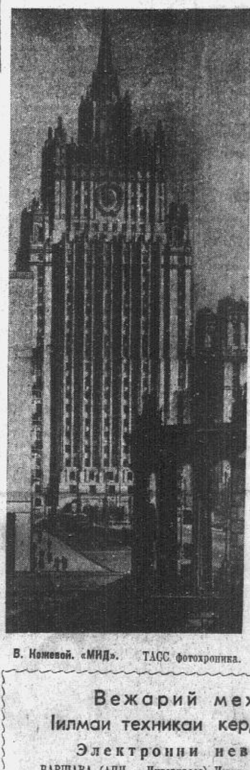

В. Кожевой. «МИД». ТАСС фотохроника.

Журналистех дола фильм

Документальни фильмаш деахаш йолча Центральни студе гlадбигар журналисташи «Известии» дешараши «Дерригача 24 сахьата» яхача сакъердамеча советски журналистий халачеи сийлахьчеи профессех, кепайоазонаш дешарашцарча цар бувзамах, Советски Союза доазонел дехьа газета корреспонденташа беча балхах лаьца долча киноленатаца.

Фильме экрана тlара выступленеш ю Мариэтта Шагинин, Татьяна Тэсс, Анатолий Аграновский санна болча цlи хезачеи могабечеи публицисташа, художника Ефимов Бориса, дукха ха йоаццаш шийна 50 шу дизар белгалдаьккхача дика лоархlаш долча газета редакционни коллектива членаша.

Фильма оригинальни сценарий язъяьй Мамлеев Дмитре, режиссер — Рычков Борис, оператор Даньшин Николай, композитор Г. Савельев.

(АПН).

Вежарий мехкий Iилмаи техникаи кердадараш

Электронни невролог

ВАРШАВА. (АПН — Интерпресс). Иштта цlи яккха йиш я лаьрхlа яьча АНОПС яхача счетно-вычислительни машинах. Цо новкъостал ду биомедицински тохкамаш, цар дакъе сага нервни системаней мышцаштен биоэлектрически анализ еш барашта. Хlанз лорийи биологийи торо я къаьнача аппаратурах пайда а ийбеш хьалха дена леланьча методашца йовза хала йола дийнача организма системаш зе. Салоахаши мышцаш цlаьхха хьувиш хула новкъарленаш ца хулийташ ют машино. хlаьта из тохкамаш деш геттара боккхача лоархlаме а да.

АНОПС-а лабораторни модель вlаштlехьа а яьккха хьалий Варшавски политехнически института математически машинаш яра кафедре. Из миштай хьажа тохкамаш дайъ экспериментальни биологе институте а Медицински института неврологически психиатрически клиникашка а. Хlанзлехьа а дика хlамаш дуденнад цунга.

Счетни машино металлургашта новкъостал ду

ПРАГА. (АПН — Прагопресс). Кунчицашкарча Климент Готвальда цlерагlча металлургически заводе «КЛФ-7» яха автоматически счетни машин оттаергйолаш я. Цо аттача доаккхаргда цхьайолча металлургически процессашта кулгалделга. масала, томильни гlувний участкеи заготовочни стана тlеи. хlаьта завода планаш уттаеш экономисташта дика гlулакхаш а дерга цо.

Хlанз предприяте болхлой чехословацки аьшка Iилма-тохкама института болхлошца цхьана чоалханера производственни ситуацеш счетни машино эггара нонагlа теркалъергйола хьалаш Iомадеш ба. «КЛФ-7» ер шу йистелоаллаш болх бе йолалургхилар дерхI.

Хlама мукх ца юийта синтетика

БУДАПЕШТ. (АПН—МТИ). Ебача-йоккхача химически промышленноста Веспремски Iилма-тохкама института болхлоша ка маьхала а йоалаш чакхъяьхай полиуретанови лакапара антикоррозийни опыташ. Цу синтетически материало боккъала а башха хьаьекхал ше хlама мукх ца юийташ лораелга. Кислотнии газовни атмосферашца толхаяц тlахьекха полиуретан. Цулухьа из химически предприятешка резервуараш. турбаш, производственни оборудовани мукх ца юийташ лораяра царна из хьекха мегаргья.

Даьча тохкамаша хьахьекхад 120—150 микрон сомал а долаш хьекхача синтетически лакхо из хьекха хlама мукх ца юийташ пхьан-шин шера мукха а лораелга. къаьнача тайпаех йола хьекха материалаш цу хьалашка 3—4 бутт мара ца боаккхаш талхача моттиге.

Мехкдаьттах яь белок

СОФИЯ. (АПН—БТА). Шин шера чухьа тохкамаш дар бахьан долаш химически промышленноста софийски Института Iилмахой вlаштlехьлаьннад Плевана юххерча Долнодыбниковски мехкдаьтта доаллача моттигерча мехкдаьттах белок йоаккхилга. Цу мехкдаьттах дерттlарча парафиний 23—25 процент доалл. Хlаззалца цу тlулакха пайза ийбаьча кхыча сортех йоаллачул шозза дукхагlа я из. Хьаьяьча белково-витаминни концентратах дукха аминокислоташ доахк. Парех за цунах доалла хьайбаш дикагlа дегlаухийта лиши яхар а. Концентратах дукха йоахк B_1, B_2. РР. B_6. B_{12} яха а кхыйола а витаминаш.

Цу институте хьабаьб духхьашхара ропел — искусственни кlаза ше стерилизапи ю мерли а. Цун химически чулоацам ухаш дола цlий сопалулуш ба. Кастта дукхха а хьабе болалургба ропел.

(АПН).

ДИКАЧА НАХАХ

ЦАР ЛОРАЮ УНАХЦIЕНО

Iуйрийна бархlлагlа дола сахьат. Шерра ший зlанараш йоаржаяь айлуш латт доше малх. Массаза цу ханна цlагlара арабоал Ужахов Ибрахlима Мочкъеи цун сесаг Лейлаи. Вай вахаре эггара лоархlамегlа йола говзал я цар яр. Уж ба лораш. Парех тийша хила а хиннад. хlанзчул тlехьагlа хург а да дукххача наьха вахар.

Шоай бераш берий бешамашка дlачу а лий вlашагlакъаст Мочкъеи Лейлаи. Мочкъа Грозненски шоллагlча гордской больницерча патолого - анатомически служба заведующи ва, хlаьта Лейлас лораю кхувш йоагlача тlехьеи могашле, диълагlа шу да из город Грознерча № 6 поликлинике берий лор йола. Шоай болх царна селла дукха безаш хиларах. цар лоалахоша, уж бовзача наха оал: цар бераш а лораш хила мег. Из хила тарлуш а да. хlана аьлча дукха хов царна даси нанаси шоай балхах лаьца дувцараш.

...Мочкъаси Лейласи хьабена къахьегама никъ лоаца бале а сийлен никъ ба. Кхувш боагlача хана дукха хул кагирхой уйлаш. Пхьабараша дерхI гlишлошъеча балха баха, вокхар хьехархой хила, кхоалагlбарий лораш хила уйла я, иштта кхы дlахо. Мочкъас юххьанца лаьрхlар гlишлошъерий говзал Iомае. Из деша вахар гlишлошъерий техникуме. Дика дешаш йистеяьккхар цо из 1949-ча шера. Цу шера дена 1955-ча шерага кхаччалца Мочкъас дакъа а лоацаш дукха гlишлош хьалийр Караганде. Цига се балха волча хана дукха уйлаш йора аз йоах нов. Ужахова могаш а хилча, пхьаькха балха говзал Iомайнча дика дацар-хьогl яхаш. Каст-каста дагадохар лор хила. Гlишлошъю инженер хиларал совгlа, наькха унахцlено лораю инженер хила лаьрхlар Мочкъас.

1955-ча шера Карагандински медицински институте деша вода нов. Ужахов. Дика деш цо институте. Теоретически а практически а лорий балхах из дика кхеташ хиларах кхоалагlа курс чаккхма яьккхангехьа деша ваггlаше а больнице балха хьожаву из. Цига кlоаргагlа байзар цунна ший болх. Кхы а дикагlа деша вода велар. 1961-ча шера Караганде арадаьннача «медицински кадраш» яхача газета тlа кепа теха я «Хьона Даьхе, къеча лораш» яха статья. Цу тlа бувц цу шера тlехдика паччахьалкхен экзаменаш дlа а ена институт чакхъяьккха къона лораш. Даьхенна дукхагlа эшшача уж дlабаха кийча хилар а белгалдоаккх цу тlа. Царна юкъе эггара хьалхарчарна цlи йоаккх Ужахов Мочкъий. Цу шера из хьожаву вай республике лорий болх бе. Цига ше деша вагlача хана шийна, ше санна болча бlаьш студенташта - хургболча лорашта а кlоарга лорий говзал йовзийтача профессорашта ни. Золина, Свядоша, Хохлова, Цейлила, доцента Захарова хlанз а тlехьа чlоагlа баркал яхаш ва Мочкъа.

1961-ча шера дена 1964-ча шерага кхаччалца город Грозне судмедэкспертизе болх беш хилар нов. Ужахов. Цу хана гучадоал из боккъонца вола специалист хилар. Цул тlехьагlа из хьожаву эггара бехктокхамегlен лоархlамегlен лоархlача балха тlа — город Грознерча шоллагlча городской больницерча патолого-анатомически служба заведующелла. Керттера патологоанатамист ва из цига. Служба диагноз йоапаш, операци е йиш яц. Дукха хул тахка хала дола лазараш. Цхьабакъла укхаза гlалат вала йиш яц. Дукха ха йоацаш рак яха лазар да аьнна диагноз а оттаяь саг воалавир больнице, лазар бокъонца малагlа да хьежар служба лораш. Цунна кхы лазар хилар гучадаьлар, операци ца еш йисар. Уж сагна йола моттигаш дукха нийслу. Из специальность йола лор цу отрасле еррига профессеш йовзаш хила веза. Из дика хов Мочкъийна а.

Гесталоги — лорий балха юкъе эггара чоалханегlен бехктокхамегlен бола болх ба. Цу специальностах болх беча лорашта хов мичара лазар хьадаьннад... Царна тlехкашка хьежача хов дукхха шераш хьалха венна саг мел ха яьнна хиннав. Из болх дика бовз Мочкъийна.

Цо къахьегарга хьежжа да Мочкъийна тийнна совгlаташ а. Дукххаза баркал яьхад, къахьегама книжка тlа дlа а ядеш. Караганде болх беча хана тийнна Сийлен грамоташ а дукха я. Хlаьта укхаза болх беча хана а цунна тийннай здравоохранение Министерстван медицински болхлой обкома союзен Сийлен грамоташ.

Иштта наьха унахцlено лораеш я, город Грознерча № 6 йолча поликлинике болх беш йола цун сесаг Ужахова Лейла а. Диълагlа шу да цо цига болх бу. Дика тешал ду цунна наха. Сиха оарцагlйоал из цамогаш хиннача бера дарба де. Нагахьа санна бер больнице хьала йиш йоапаш хила хилча, сиха кхоач из цига. Хlара дийнахьа из хьажа езаш больнице доаладаь хул 45 — 50 бер, хlаьта кхайкача яха хьажа езаш хул 10 — 15 бер. Цун из дерригдlа ле вlаштlехьа а доал. Из болх бешшехьа а общественни балха тlа а хьинаре дакъа лоац цо. Поликлиника профсоюза месткома член я из. Уж дехараш а толамна кхоачашду цо. Иштта лах дукха безаш, царна эшача кийча ба Ужаховгlар, цудухьа уж дукха а беза наха.

Б. КОСТОЕВ.

МТАЦМИНДА ТIАРА ТЕЛЕБАШНЯ

Таташ ду бульдозераша. Моторош узгl. Цаl вокханна тlехьа йолеш тlаух самосвалаш. Тбилисски телецентр юхаэрга а яьккха, дикагlа кийчъеш латт.

Йолаш йола телебашня хlанзлехьа а «лоархlацу» ший декхарех. Къаьна башня 180 метр лакха я, хlаьта хlанз Мтацминд яхача лакхача уллача шьерача ара хьалъеш латтар 271 метр лакха хургья.

Тбилисски телебашне проект оттаяьй Ерригсоюзни «Проектстальконструкци» института Киевски отделене болхлоша. Из кийчъелга дlаденнад Бабушкина цlерагlча Днепропетровски металлоконструкцей заводага. Хьалбеча гlирса масштабаш мишташ хара кхоачам ба цхьан цифра цlи яьккхача: башня кийчъерга 1.300 тонн металл дохийтаргда. Ший конструкцега диллача Тбилисски телебашня Москверча Останкинскичунгара дlаийккхача Советски Союзе эггара йоккхагlъяр хургья. Из хьалкхоеб шин опоро.

Цун гlовн диаметрах 3,8 метр хургья. Цунна чухнахьа мухь кхухьеи пассажирскии ши лифт кийчъергья. 60 метр лакхал йолча шозза вlаштlардаь цlенош хургда, цар чу оттаергья телепрограммаш хьалийра а дlаохийтара а йола аппаратура. 156 метр лакхал йолча хургья дециметраш йола талгlеш ухийтача телевизионни передатчикашта лаьрхlа шозза вlаштlараь помещени. Фу гlулакха лаьрхlа я уж? Хlанз Тбилисски телевидене ши программа я. Тбилисски телецентр юха эрга а яьккха, кийчъяьчул тlехьагlа Грузе телевиденега хьежарий торо хургья бесаш долча телевиденега хьежа, хlаьта дlахо йодача хана программаш дукхагlа а хулийтаргья. Москвач а дукххача кхыча телецентрий а программашка хьежа йиш хургья.

«Тбилисски телебашня, — язду республикански «Заря Востока» яхача газето, — геттара чоалхане гlирсий комплекс я. Цунна юкъе хургья 120 метр йола антенней система. Антеннаша торо хулийтаргья эфире йиъ, цул тlехьагlа бархl а радиовещанен телевизионни программаш дlатела».

(АПН).

Бlаьшерен репортажаш — «Ялара халхар ду Европа»

Виц а валанза безаме наьха дегашка латт тlехьаьнна вола Коммунистически партеи Советски паччахьалкхени деятель, боккъала башха мыслители литератори хинна Луначарский Анатолий Васильевич. Дукхха а йола цо йита литературни тlехьале хlанз а йиза хьагулъянзеи кепатоханзеи я. Хlанз а массанена журналист, газетии репортер махиллара вовзац Луначарский. Цун творчески вахара из оагlува дlайовзийт дукха ха йоацаш арадаьнача «Ялара халхар ду Европа» яхача сборнико. Из арахийцад «Международные отношения» яхача издательства. Книжкана юкъа яхай Луначарский Францен Швейцарен хиннача 1914, 1915, 1916 шерашка цо язъяь 29 корреспонденци, очерк, репортаж. Авторо уж ерригаш а «Киевская мысль», «День» яхача газеташка кхахьийта хиннай. Из цу хана Францера цар корреспондент хиннав. Хьалхарча дунен тlема событай хьакъехьара уж зарисовкаш хlанз мара цхьана вlашагlа е теха, ше къаьстта, книжка а даь арахийцаlц.

Хlаьта уж событеш хиннача хана денз ах бlаь шу дlадахадале а хьаьръяьнна паччахьа цензура тlагlерташ хилар бахьан долаш, Луначарске ше а мукlарал деш махиллара, цу хана долла а хlама шийна ма хетта язде цунга йиш хиннайоацашехь а цу шерашкара цун корреспонденцеш тахан а тlехьа чlоагlа теркам тlагlойя ешалу. Луначарске репортажаша чулоац тlема хьакимашца а молнагlча салташца а, политически деятелашца, Бельгера жддарашца даь къамаьлаш, Парижа, Гавра, Бордон, Сент-Андреса, кхыча городий вахара сурташ. Къаьстта а бакъдолча тайпара а язъяь уж зарисовкаш хlама зувш волча докхха хьаькъал долча, хlаман дух тlа вуала хозча саго ду тешал а долаш юсаш а.

(АПН).

ХАОТТАМ

Укх деношка Къилбаседа-Кавказа цхьайолча моттигашка 4 — 6 градус йlовхалга кхаччалца температура лохъеннай. Вай республика цхьайолча лоаман районашка лоа диллад. Къилбаседагахьара вай мехка ультра-полярни шийла мух бара бахьан долаш да из. Хlанзчул тlехьагlа из тайпа шелал а отташ йоачан хургъяц.

Тахан республикен Грознен морхаш а йолаш гlийло мух а хьекхаш хургья. Йоачан хургьяц. Грозне 18—20 республика 15 — 20 градус йlовхал латтаргья. Кхоанен ломмен республике цхьайолча моттигашка нагнагахьа дегlа а делхаш ди а къувкъаш хила тарлу. Бийсанна 7—12 градус дийнахьа 13 — 18 градус йlовхал хила мег.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахамеи письмойи отделий — 3-42-28;

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства и писем— 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Револющ проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05175. Заказ № 2809.